

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 24-25.11.2014 na kierunku filologia
prowadzonym w ramach nauk humanistycznych na poziomie studiów I stopnia
o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej
w Wydziale Filologiczno–Historycznym Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana
Kochanowskiego w Kielcach

nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej¹ oraz uczelni

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Wojciech Kalaga – członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Ariadna Strugielska – ekspert PKA,

prof. dr hab. Krystyna Kossakowka-Jarosz – ekspert PKA,

prof. Boyan Biolczew – ekspert PKA,

mgr Edyta Lasota-Beżek – ekspert PKA

Edyta Prociak – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Należy wskazać przesłanki wizytacji (własna inicjatywa PKA, wniosek ministra, wniosek uczelni) oraz czy jest to pierwsza czy kolejna wizytacja (w tym przypadku informacje, w którym roku została przeprowadzona i jakie były jej wyniki przedstawić w **Załączniku nr 3**)

Przesłanką przeprowadzenia wizytacji na Wydziale Filologiczno-Historycznym Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na kierunku „filologia” jest własna inicjatywa Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja została przeprowadzona w związku z upływem okresu, na jaki została wydana ocena na wyżej wymienionym kierunku studiów. Wizytacja ta jest przeprowadzana po raz kolejny.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z przepisami i obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonej hospitacji zajęć, analizy prac dokumentujących osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w tym prac dyplomowych, spotkań z nauczycielami akademickimi i studentami ocenianego kierunku studiów oraz przedstawionej bazy dydaktycznej, w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę².

¹ lub jednostki międzyuczelnianej, jednostki wspólnej, jednostki organizacyjnej związku uczelni lub kilku podstawowych jednostek uczelni w przypadku, gdy wspólnie prowadzą kształcenie na ocenianym kierunku;

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki.

Misję i strategię UJK w Kielcach zatwierdzono w drodze Uchwał: Nr 18/2012 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie przyjęcia zasad misji i strategii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Nr 74/2012 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela, oraz Nr 81/2012 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku Filologia na poziomie pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim. W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu w powyższych sprawach wraz z listą obecności. Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane.

Strategia Wydziału została przyjęta na posiedzeniu Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego w dniu 16 maja 2013 r., a zatwierdzona została Uchwałą Nr 55/2013 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 26 września 2013 roku w sprawie przyjęcia planu działań na kadencję 2012-2016.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku nawiązuje do misji i strategii rozwoju Uczelni dzięki odpowiedniej konstrukcji programu studiów oraz współpracy z placówkami oświatowymi i usługowymi, instytucjami kulturalnymi oraz firmami produkcyjnymi. Działania te pozwalają kształtować wartości wspólnotowe, postawy otwartości i tolerancji oraz rozwijać wiedzę i umiejętności służące innowacyjności i rozwojowi. Plan studiów i treści programowe poszczególnych przedmiotów zapewniają z jednej strony wiązanie wiedzy filologicznej z wiedzą z zakresu innych dyscyplin nauk z obszaru nauk humanistycznych, z drugiej pozwalają zdobyć bardziej szczegółową wiedzę specjalistyczną i praktyczną.

Katedra Filologii Angielskiej, Wydział Filologiczno-Historyczny, Filia UJK w Piotrkowie Trybunalskim podejmuje działania korelujące z misją Uczelni w czterech obszarach: dydaktycznym, poprzez kształcenie młodzieży, poznawczym, poprzez prowadzenie badań naukowych i upowszechnianie ich wyników, kulturotwórczym, poprzez promowanie współczesnych wartości życia kulturowego, odpowiadających wyzwaniom z zakresu postaw i zachowań obywatelskich, oraz etycznym, poprzez kształtowanie wzorów zachowań zgodnych z uniwersalnymi zasadami etycznymi i regułami postępowania utrwalonymi w tradycji uniwersytetów europejskich.

W trakcie spotkania z pracownikami, ZO zaobserwował świadomość misji wśród nauczycieli akademickich zatrudnionych w KFA. W obszarze dydaktyki szczególnie podkreślano fakt, iż absolwenci Filii są często pierwszym pokoleniem akademików w swojej rodzinie. W obszarze kulturotwórczym pracownicy dostrzegali wagę działań edukacyjno-popularyzatorskich podejmowanych przez wykładowców i studentów KFA, m.in. wykładów otwartych, dla rozwoju lokalnej społeczności. Działania te, jak podkreślano, skutkują umocnieniem kontaktów między byłymi absolwentami, którzy występują obecnie w roli interesariuszy zewnętrznych, a Katedrą Filologii Angielskiej. Zaznaczono również rolę jednostki w kształtowaniu pożądanego wzorów zachowań i postaw u studentów Filii, którzy w przeważającej części pochodzą z obszarów wiejskich regionu, gdzie uniwersalne zasady etyczne i tradycja kultury uniwersyteckiej nie są rozpowszechnione.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku właściwie nawiązuje do Strategii Wydziału Filologiczno-Historycznego wyrażonej w Priorytecie 2: Edukacja w formie celów operacyjnych 1,2,4,5, poprzez podejmowanie w KFA działań ukierunkowanych na realizację

² Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

zadań na kadencję 2012-2016. Zadania te obejmują: poszerzenie oferty kształcenia, poszerzanie oferty studiów podyplomowych, uruchomienie studiów drugiego stopnia na kierunku Filologia, podnoszenie poziomu procesu dydaktycznego, współpracę z lokalnym środowiskiem pracodawców, adresowanie oferty kształcenia do przedstawicieli różnych grup wiekowych, a nie tylko absolwentów szkół średnich z ostatnich kilku lat, stworzenie studenckiego koła naukowego, oraz intensyfikację działań promocyjnych programu Erasmus+ wśród studentów.

W trakcie wizytacji, jak i w czasie spotkania z pracownikami ocenianej jednostki, ZO zauważył szczególną intensyfikację działań powiązanych ze strategią jednostki w następujących obszarach: kształtowanie oferty dydaktycznej zgodnie z aktualnymi tendencjami na rynku pracy poprzez wprowadzenie do oferty modułu specjalnościowego *Filologia angielska z elementami translatoryki i języka biznesu*; plany poszerzenia oferty studiów podyplomowych poprzez propozycję kursu doskonalącego kompetencje czynnych nauczycieli języka angielskiego; podjęcie działań mających na celu powołanie studiów drugiego stopnia na kierunku, szczególnie w obszarze wzmocnienia potencjału naukowo-dydaktycznego oraz intensyfikację działań na rzecz propagowania mobilności poprzez spotkania integracyjne studentów KFA ze studentami z Uniwersytetu w Mersin (Turcja).

Oferta na ocenianym kierunku jest różnorodna i obejmuje zarówno treści filologiczne, ogólnohumanistyczne, jak i szczegółową wiedzę specjalistyczną. Od 2 semestru studenci mają możliwość wyboru modułu specjalnościowego, który rozwija umiejętności niezbędne na rynku pracy. Z uwagi na lokalny kontekst społeczno-gospodarczy (szkoły publiczne, szkoły językowe i inne placówki dydaktyczne, firmy produkcyjne, biura tłumaczeń, placówki usługowe) plan studiów skoncentrowany jest na przedmiotach niezbędnych w przyszłej pracy tłumacza czy nauczyciela języka angielskiego. W ramach modułu *Filologia angielska z elementami translatoryki i języka biznesu* innowacją jest niewątpliwie przedmiot Studia europejskie, który promuje rozwijanie działalności gospodarskiej w kontekście europejskim. Oprócz 2 modułów specjalnościowych, oferta przedmiotów wybieralnych oferowanych przez KFA obejmuje seminaria dyplomowe oraz moduły fakultatywne. Należy jednak zaznaczyć, że wybieralność nie zawsze przekłada się na stopień elastyczności oferty, co jest zauważalne w przypadku seminariów dyplomowych (studenci specjalności nauczycielskiej obligatoryjnie uczestniczą w seminarium z metodyki, a słuchacze specjalności tłumaczeniowej mają wybór między literaturą a językoznawstwem) oraz w przypadku modułu fakultatywnego, gdzie studenci praktycznie wybierają spośród 2 modułów proponowanych na kierunku. W trakcie spotkania z pracownikami KFA, ZO został poinformowany, że słuchacze wiedzą o istnieniu oferty przedmiotów wybieralnych w katalogu zajęć ogólnouczelnianych, ale nie są zachęceni do ich wyboru ani bezpośrednio przez prowadzących, ani przez istniejący program kształcenia. Opinia ta została potwierdzona w trakcie spotkania ze studentami. Można zatem stwierdzić, że oferta kształcenia na ocenianym kierunku stwarza możliwość jej elastycznego kształtowania z pewnymi, wymienionymi wyżej ograniczeniami.

- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku jest formalnie zapewniony. Z przedstawionej ZO dokumentacji wynika, że przedstawiciele nauczycieli akademickich, studentów i pracodawców są członkami Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Filologiczno-Historycznym filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim oraz Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia i Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia.

Kierunkowy Zespół ds. Programu Kształcenia dla kierunku Filologia ma natomiast w swoim składzie 5 nauczycieli akademickich i 2 studentów.

W kwestii rzeczywistego wpływu interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na proces ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, w tym określenia celów i efektów kształcenia oraz perspektyw rozwoju, nie przedstawiono ZO żadnej dokumentacji. Z rozmowy przeprowadzonej z członkami WKJK, z kolei, wynika, że wpływ interesariuszy zewnętrznych na tworzenie programu kształcenia ogranicza się do akceptacji propozycji Uczelni. Podobnie, na podstawie analizy raportu samooceny można wywnioskować, że wpływ interesariuszy wewnętrznych (nauczycieli) na program kształcenia jest niewielki – władze KFA, w tym członkowie KZPK, koncentrują się raczej na wypełnianiu zaleceń Komisji Uczelnianej. Wniosek ten znajduje potwierdzenie w rozmowach przeprowadzonych z pracownikami KFA, którzy twierdzą, że mają nikły realny udział w tworzeniu programu kształcenia – niektóre innowacyjne rozwiązania, np. projekt studiów podyplomowych dla nauczycieli języka angielskiego, są wręcz wstrzymywane przez władze UJK w Kielcach. Kolejną przesłanką świadczącą o scentralizowanej, regulowanej bez udziału pracowników KFA, polityce dotyczącej tworzenia programów kształcenia są efekty kształcenia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, które, według opinii pracowników ocenianej jednostki, zostały „narzucone” całej Uczelni.

Udział studentów jako interesariuszy wewnętrznych w procesie określania koncepcji kształcenia należy określić jako formalny, studenci nie byli bowiem bezpośrednio zaangażowani w kształtowanie koncepcji kształcenia na kierunku *Filologia*. Nie odbyło się żadne spotkanie z szerszą rzeszą studentów w celu przeprowadzenia konsultacji związanych z wdrażaniem krajowych ram kwalifikacji. Jakkolwiek możliwość głosu mieli jedynie przedstawiciele studentów w Radzie Wydziału (na etapie podejmowania uchwały) oraz osoby zaangażowane w działalność samorządu studentów podczas nieformalnych spotkań z władzami Wydziału. Mimo, iż właściwy organ Samorządu Studentów regularnie opiniuje program i plan studiów, a przedstawiciele studentów są pełnoprawnymi członkami gremiów, w których zasiadają, w wyniku przeprowadzonych przez zespół oceniający rozmów, należy stwierdzić, że wkład studentów, jako interesariuszy wewnętrznych, w kształtowanie koncepcji kształcenia jest niewielki.

Studenci nie posiadają przedstawicielstwa w innych gremiach zajmujących się opracowywaniem i doskonaleniem programów kształcenia. Rekomenduje się władzom Wydziału włączenie przedstawicieli studentów do prac w w/w zespole.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wykazali małe zainteresowanie możliwościami wpływu na koncepcję kształcenia na ocenianym kierunku. Nie wiedzą, jakie organy na Uczelni zajmują się tworzeniem programu studiów oraz do kogo mieliby się udać, żeby zgłosić ewentualne uwagi związane z procesem kształcenia. Zaleca się zatem władzom Wydziału popularyzację wiedzy wśród studentów na temat możliwości ich wpływu na jakość kształcenia.

Reasumując, rzeczywisty udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w ustalaniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku jest niewystarczający.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego³ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Koncepcja kształcenia na wizytowanym kierunku jest powiązana z misją Uczelni i strategią jednostki.
- 2) W procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku Filologia interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni uczestniczą jedynie formalnie, natomiast ich rzeczywisty wpływ na koncepcję kształcenia na ocenianym kierunku jest niewielki.

³ według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały zatwierdzone w drodze Uchwały Nr 81/2012 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku filologia na poziomie pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim oraz Uchwały Nr 74 /2012 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 31 maja 2012 roku w sprawie określenia efektów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

Efekty kształcenia zakładane przez jednostkę na studiach I stopnia na ocenianym kierunku nie są w pełni zgodne z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji. ZO sformułował w tym obszarze następujące zastrzeżenia.

Po pierwsze, program kształcenia, stanowiący Załącznik nr 1 do zarządzenia 29/2012, określa profil kształcenia jako ogólnoakademicki, a jego obszar to nauki humanistyczne. W tym świetle nieprawidłowe jest wyodrębnienie dziedzin nauk i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się zakładane efekty kształcenia, tzn. przyporządkowanie obszarowi nauk humanistycznych dziedzin nauk społecznych, bez podania uzasadnienia takiej kategoryzacji. W konsekwencji, dziedziny i dyscypliny, do których odnoszą się efekty kształcenia zakładane na kierunku *Filologia* to, między innymi, literaturoznawstwo brytyjskie i amerykańskie, historia krajów anglojęzycznych, co jest prawidłowe, oraz pedagogika i psychologia, co jest nieprawidłowe. Konsekwencją przedstawionego błędu jest niepełny zapis w raporcie samooceny, gdzie na stronie 1 nie umieszczono żadnego obszaru kształcenia, wskazując w zamian nauki humanistyczne i nauki społeczne jako nauki i dyscypliny naukowe, do których odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia. Jednakże w zestawieniach tabelarycznych i matrycy efektów kierunkowych nie znajdujemy odniesienia do obszaru nauk społecznych. Obszar ten pojawia się jedynie w „ogólnouczelnianej” matrycy efektów kształcenia dla specjalności nauczycielskiej, która nie zawiera efektów kierunkowych.

Po drugie, według omawianego dokumentu, prowadzenie na kierunku kształcenie ma profil ogólnoakademicki. Nieprawidłowe zatem jest następujące przyporządkowanie 6 efektów kierunkowych efektom kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych o profilu praktycznym: FIL1A_W10 (ma uporządkowaną podstawową wiedzę dotyczącą zastosowań praktycznych wiedzy o języku angielskim i kulturze anglojęzycznej w edukacji, działalności biznesowej lub tłumaczeniowej); H1P_W02 (ma uporządkowaną wiedzę podstawową, obejmującą wybrane obszary z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów, zorientowaną na zastosowania praktyczne w wybranej sferze działalności kulturalnej, medialnej, promocyjno-reklamowej); FIL1A_W11 (ma podstawową wiedzę dotyczącą odbiorców działań o charakterze edukacyjnym, translatorskim i wspierającym przedsiębiorczość); H1P_W08 (ma podstawową wiedzę o odbiorcach kultury, mediów, działań promocyjno-reklamowych oraz podstawową wiedzę o metodach diagnozowania ich potrzeb i oceny jakości usług); FIL1A_U08 (potrafi porozumiewać się w

języku mówionym i pisanym z użytkownikami języka angielskiego: zarówno ogólnymi odbiorcami dóbr językowych, jak i specjalistami w dziedzinach naukowych i zawodowych związanych z językiem, literaturą i kulturą angielską); H1P_U11 (potrafi porozumiewać się z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych ze specjalistami w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów, w języku polskim i języku obcym); FIL1A_U10 (umie samodzielnie przygotować prace pisemne w języku angielskim o charakterze badawczym i praktycznym, typowe dla wybranej specjalności); H1P_U12 (posiada umiejętność przygotowania typowych prac pisemnych w języku polskim i języku obcym uznawanym za podstawowy dla dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł); FIL1A_U11 (potrafi zastosować zdobytą wiedzę do samodzielnego planowania, organizacji i realizacji zadań zawodowych typowych dla wybranej specjalności); H1P_U03 (samodzielnie planuje i realizuje typowe projekty związane z wybraną sferą działalności kulturalnej, medialnej, promocyjno-reklamowej); H1P_U04 (posiada podstawowe umiejętności organizacyjne pozwalające na planowanie i realizację zadań związanych z wybraną sferą działalności kulturalnej, medialnej, promocyjno-reklamowej); FIL1A_U12 (potrafi ocenić przydatność różnych metod i procedur do realizacji zadań i rozwiązywania problemów w wybranej specjalności zawodowej); H1P_U09 (potrafi ocenić przydatność różnorodnych metod, procedur, dobrych praktyk do realizacji zadań i rozwiązywania problemów dotyczących wybranej sfery działalności kulturalnej, medialnej, promocyjno-reklamowej oraz wybrać i zastosować właściwy sposób postępowania).

Po trzecie, 2 efekty kierunkowe – FIL1A_W04, odnoszący się do uporządkowanej wiedzy szczegółowej w zakresie nauk o języku, literaturze i kulturze oraz metodyki i translatoryki, oraz FIL1A_U01, mówiący o stopniu biegłości w posługiwaniu się językiem angielskim na poziomie C1 ESOKJ – zostały sformułowane nieprawidłowo, ponieważ w obecnej formie należałoby je odnieść do wyższego poziomu kształcenia, tj. studiów drugiego stopnia. Zakładane przez jednostkę kierunkowe efekty kształcenia odnoszące się do przedstawionego ZO programu studiów, stopnia i profilu kształcenia nie są zatem w pełni zgodne z wymogami KRK.

Cele, efekty i treści kształcenia zostały rozpisane na nauczane przedmioty i zebrane w blok 9 modułów (5 obligatoryjnych i 4 fakultatywne, w tym 2 moduły specjalnościowe), którym przyporządkowano przedmiotowe efekty kształcenia, sposoby ich weryfikacji oraz liczbę punktów ECTS. Zostały one określone w sylabusach przygotowanych przez nauczycieli prowadzących zajęcia z danego przedmiotu. Efekty kształcenia przypisane danym modułom tworzącym program studiów na kierunku *Filologia* są, w większości przypadków, zgodne z wymaganiami formułowanymi dla obszaru nauk humanistycznych. Pewne zastrzeżenia budzą jednak moduł ogólnouczeniowy i moduł specjalnościowy *Filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego*.

W module ogólnouczeniowym, na podstawie analizy kart przedmiotów zaobserwowano nieumotywowane przyporządkowywanie efektów modułowych efektom kierunkowym (i, w konsekwencji, obszarowym). Na przykład, w karcie przedmiotu Technologia informacyjna, znajdują się następujące efekty modułowe przyporządkowane efektom kierunkowym: „zna budowę i zasadę funkcjonowania współczesnego komputera i sieci komputerowych”, „zna podstawowe oprogramowanie edycji tekstu, obliczeń i prezentacji”, oraz „projektuje różne dokumenty z zastosowaniem oprogramowania użytkowego”. W karcie przedmiotu Ochrona własności intelektualnej, efekty modułowe są nie tylko w nieumotywowany sposób przyporządkowane efektom kierunkowym, np. „definiuje prawa na dobrach niematerialnych” czy „analizuje zapisy chroniące prawa osobiste i majątkowe twórców”, ale również błędnie odniesione do obszaru nauk społecznych (dotyczy

to wszystkich efektów tego przedmiotu). Podobnie, w karcie przedmiotu Przedsiębiorczość znajdujemy efekty modułowe, które nie powinny być odniesione do efektów na kierunku Filologia, na przykład: „zna podstawy funkcjonowania przedsiębiorstw” i „zna formy wspierania działalności gospodarczej w Polsce”. Nieuzasadnione, w świetle obowiązującego na kierunku programu kształcenia, który jako jedyny obszar kształcenia podaje obszar nauk humanistycznych, jest odniesienie tych efektów kierunkowych do obszaru nauk społecznych. Należy zatem stwierdzić, że część efektów kierunkowych uszczegółowiona została w sposób, który nadaje wizytowanemu kierunkowi charakter wielkoobszarowy.

Cele i efekty kształcenia realizowane na kierunku Filologia w ramach modułu nauczycielskiego są zgodne z obowiązującymi przepisami zawartymi w *Rozporządzeniu MNiSW z dnia 17.01.2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*. Po zaliczeniu bloków zajęć w zakresie psychologiczno-pedagogicznym oraz dydaktyczno-metodycznym absolwent ocenianego kierunku jest przygotowany od strony teoretycznej i praktycznej do wykonywania zawodu nauczyciela języka angielskiego w przedszkolu i szkole podstawowej. Wątpliwości, jednakże, ponownie wzbudza sposób odniesienia efektów przypisanych modułowi specjalnościowemu *Filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego* do efektów kierunkowych. Po pierwsze, efekty kształcenia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela zostały określone odrębną uchwałą Senatu UJK w Kielcach, co spowodowało, że władze KFA zdecydowały o niewłączaniu ich do puli efektów kierunkowych. W następstwie moduł nauczycielski posiada odrębną matrycę efektów kształcenia, właściwą dla specjalności, która jest „ponadkierunkowa”. Większość kart przedmiotów w omawianym module specjalnościowym ma zatem efekty przedmiotowe uszczegółowione względem efektów przypisanych specjalności nauczycielskiej, co oznacza, że efekty modułowe nie są uszczegółowione względem efektów kierunkowych (np. Podstawy psychologii, Psychologia rozwojowa i społeczna, Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza). Jednakże część kart przedmiotów w module nauczycielskim zawiera odniesienia do efektów kierunkowych, obok efektów specjalności nauczycielskiej. Są to, na przykład, Emisja głosu, Dydaktyka języka angielskiego (I i II etap edukacyjny) i Praktyka pedagogiczna ciągła. W konsekwencji jednoczesnego odniesienia, w niektórych kartach przedmiotu, efektów modułowych do efektów kierunkowych (i obszaru nauk humanistycznych) i efektów przypisanych specjalności nauczycielskiej (i obszaru nauk społecznych), uzyskujemy ponownie wrażenie wieloobszarowości na ocenianym kierunku.

Analiza macierzy pokrycia efektów kierunkowych i przedmiotowych na kierunku Filologia pozwala stwierdzić, że przyporządkowane poszczególnym modułom efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są skorelowane z kierunkowymi efektami kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie, z zastrzeżeniami dotyczącymi modułu ogólnouczonego i modułu Filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego. W przypadku modułu nauczycielskiego, należy dodać, że macierz pokrycia efektów specjalności nauczycielskiej przez moduł specjalnościowy na kierunku wskazuje, iż część efektów specjalności nauczycielskiej pozostaje bez pokrycia. Są to: 1NAU_W10 (Posiada wiedzę na temat podmiotów działalności pedagogicznej (dzieci, uczniów, rodziców i nauczycieli) i partnerów szkolnej edukacji oraz specyfiki funkcjonowania dzieci i młodzieży w kontekście prawidłowości i nieprawidłowości rozwojowych); 1NAU_W14 (Posiada wiedzę na temat projektowania ścieżki własnego rozwoju i awansu zawodowego); 1NAU_U09 (Posiada umiejętności diagnostyczne pozwalające na rozpoznawanie sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, opracowania wyników obserwacji i formułowania wniosków na ich podstawie); 1NAU_U13 (Potrafi kierować procesami kształcenia i wychowania, posiada umiejętność pracy z grupą (zespołem wychowawczym, klasowym); 1NAU_U14 (Potrafi animować prace nad rozwojem uczestników procesów

pedagogicznych, wspierać ich samodzielność w zdobywaniu wiedzy oraz inspirować do działań na rzecz uczenia się przez całe życie); 1NAU_U18 (Potrafi pracować w zespole, pełniąc różne role; umie podejmować i wyznaczać zadania; posiada elementarne umiejętności organizacyjne ... itd.); 1NAU_U20 (Potrafi zaprojektować i realizować plan własnego rozwoju zawodowego); 1NAU_U21 (Posiada umiejętność współpracy z innymi nauczycielami, pedagogami i rodzicami uczniów); 1NAU_U22 (W przypadku, gdy język obcy jest specjalnością kształcenia - ma umiejętności językowe w zakresie języka obcego, do nauczania którego uzyskuje przygotowanie, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu C1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego ... itd.); 1NAU_U23 (W przypadku, gdy język obcy nie jest specjalnością kształcenia – ma umiejętności językowe zgodne z wymaganiami ustalonymi dla określonego obszaru i poziomu kształcenia w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego); 1NAU_U24 (Posiada umiejętność zróżnicowanego wykorzystywania technologii informacyjnej w pracy pedagogicznej; 1NAU_K08 (jest gotowy do podejmowania indywidualnych i zespołowych działań na rzecz podnoszenia jakości pracy szkoły); 1NAU_K09 (Jest świadomy etycznego wymiaru badań naukowych w zakresie pedagogiki, psychologii, dydaktyki i metodyki) i 1NAU_K10 (Aktywnie współuczestniczy w pracach różnych instytucji podejmujących działalność pedagogiczną i skutecznie porozumiewa się z osobami będącymi i niebędącymi specjalistami w danej dziedzinie).

Jak poinformowano ZO, sytuacja opisana wyżej jest wynikiem swoistego „pokrywania się” efektów kierunkowych i nauczycielskich. Innymi słowy, niektóre efekty specjalności nauczycielskiej nie są pokryte przez moduł specjalnościowy Filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego, ponieważ są one, według przyjętego rozwiązania, pokryte przez inne moduły oferowane na kierunku (efekty kierunkowe). Podsumowując, efekty modułowe nie są w pełni spójne z efektami kierunkowymi.

Pozostałe efekty zostały prawidłowo zdefiniowane w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, natomiast matryca efektów kształcenia dla ocenianego kierunku nie została sporządzona zgodnie z zaleceniami KRK, przedstawionymi w publikacji „Jak przygotowywać programy kształcenia zgodnie z wymaganiami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego?”, autorstwa A. Kraśniewskiego (Warszawa 2011), ponieważ nie uwzględniono stopnia nasycenia efektów kształcenia. Uwaga ta dotyczy również „ogólnouczelnianej” matrycy efektów kształcenia dla specjalności nauczycielskiej, która jest stosowana na kierunku.

Specyficzne dla kierunku efekty realizowane są wielokrotnie w poszczególnych przedmiotach. Zaobserwowano ogólną tendencję przypisywania ok. 9 efektów przedmiotowi/modułowi trwającemu 1 semestr; w przypadku Emisji głosu jest to nawet 12 efektów, co może skutkować trudnością w osiągnięciu i/lub weryfikacji wszystkich założonych dla danego przedmiotu efektów kształcenia. Zastrzeżenie to są szczególnie zasadne w odniesieniu do kart praktyk zawodowych, którym, w niektórych przypadkach, przypisano aż 10 efektów kierunkowych (np. Praktyka zawodowa ciągła, Praktyka pedagogiczna z j. angielskiego ciągła, Praktyka pedagogiczna z j. angielskiego śródroczna).

Opis efektów kształcenia nie jest powszechnie dostępny – nie jest on opublikowany w formie elektronicznej ani na stronie Wydziału Filologiczno-Historycznego ani na stronie Katedry Filologii Angielskiej. ZO nie zauważył również, aby opis efektów kształcenia był dostępny w formie wydruku w wizytowanej siedzibie KFA w Piotrkowie Trybunalskim.

- 2) Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Efekty kształcenia, zapisane w programie kształcenia i kartach przedmiotu, zostały sformułowane w sposób komunikatywny, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Sporządzono także matrycę/matryce efektów kształcenia.

Studenci, pomimo że nie wiedzą, czym są efekty kształcenia, to zdają sobie sprawę z umiejętności oraz kompetencji, które mogą nabyć studiując na kierunku *Filologia*. Przedstawione im przykładowe zakładane efekty kształcenia uznają za sformułowane w sposób zrozumiały, oceniają je jako możliwe do osiągnięcia oraz zweryfikowania.

- 3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

System weryfikacji zakładanych efektów kształcenia jest w ramach kierunku *Filologia* rozbudowany, co odpowiada specyfice kierunku.

Weryfikacja częściowa odbywa się regularnie poprzez kolokwia, przeprowadzane przede wszystkim w formie pisemnej. Proces egzaminowania przeprowadzany jest z wykorzystaniem zarówno metody ustnej jak i pisemnej, ze wskazaniem na tę pierwszą. Dobrą praktyką jest stosowanie na Uczelni spójnego i mierzalnego sposobu oceniania prac zaliczeniowych, testów i egzaminów. Prace oceniane są w systemie punktowym, a wynikiem procentowym przypisane są oceny numeryczne. W przypadku egzaminów pisemnych typu esej lub egzaminów ustnych z Praktycznej nauki języka angielskiego, gdzie istnieje prawdopodobieństwo subiektywności w ocenie, egzaminatorzy wykorzystują skale oceniania precyzyjne szczególnie podkryteria oceny. Prace z pogranicza oceny niedostatecznej/dostatecznej są czytane przed dwie osoby.

Na podstawie przedłożonych ZO kart przedmiotów należy stwierdzić, że są one skonstruowane w sposób czytelny, zawierają formę zaliczenia, liczbę punktów ECTS, opis efektów kształcenia, a także wskazanie literatury przedmiotu. Zakładane cele przedmiotu są podane w kategoriach efektów kształcenia, czyli wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, co sprzyja spójności systemu. Metody weryfikacji zakładanych efektów kształcenia oraz, tym samym, celów przedmiotu, na ogół umożliwiają sprawdzenie stopnia osiągnięcia danego efektu przez studenta.

Zastrzeżenia budzą jednakże dwa typy zajęć prowadzonych w KFA. Pierwsza z nich obejmuje wykłady, czyli, na przykład, Wykład monograficzny na temat kultury celtyckiej, Wybrane zagadnienia z teorii akwizycji języka, Wstęp do językoznawstwa, Wstęp do literaturoznawstwa i Historia angielskiego obszaru językowego. Zajęciom tym przyporządkowane są efekty przedmiotowe w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które weryfikowane są tylko za pomocą kolokwium lub egzaminu pisemnego, czasem nawet z wyszczególnieniem typów zadań, np. przyporządkowania prawda/fałsz lub wyjaśnianie pojęć. Tym samym metody weryfikacji nie przystają do wszystkich zakładanych dla przedmiotu kategorii efektów kształcenia.

Podobnie, wątpliwości budzi możliwość sprawdzenia stopnia zakładanych efektów kształcenia w przypadku kart przedmiotów dotyczących praktyk zawodowych i pedagogicznych. Cele przedmiotu i efekty kształcenia są zapisane w sposób spójny, natomiast brak jest korelacji między tymi kategoriami a kryteriami i metodami oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia przez studenta. W kategorii „kryteria oceny”, wystandaryzowane rozwiązania zastąpiły następujące wskaźniki: „warunkiem zaliczenia praktyki jest wywiązanie się z programu właściwego dla określonego kierunku studiów oraz zadań wyznaczonych przez osobę odpowiedzialną za realizację praktyki ze strony zakładu pracy zgodnie z jego specyfiką; obecność na praktyce jest obowiązkowa; praktykę zalicza się na podstawie zaświadczenia o odbyciu praktyki poświadczonego ze strony zakładu przez

osobę odpowiedzialną za realizację praktyki studenckiej”. Jako metody oceny stopnia osiągnięcia zakładanych dla praktyk efektów kształcenia podano tu natomiast „inne”, które uszczegółowiono w przypisie w następujący sposób: „W ostatnim dniu praktyk student otrzymuje od jednostki organizacyjnej zaświadczenie o odbyciu praktyki wraz z opinią opiekuna praktyk”. Na podstawie Kart informacyjnych przebiegu praktyk, które przedstawiono ZO, można stwierdzić, że dokumenty te nie są właściwym narzędziem weryfikacji zakładanych w kartach przedmiotów efektów kształcenia dla praktyk zawodowych i pedagogicznych.

Podsumowując, sylabusy poszczególnych modułów zawierają opis sposobu weryfikacji efektów realizowanych przez przedmioty: uwzględniono w nich odniesienia do efektów kierunkowych oraz założone sposoby ich weryfikacji. Dobór sposobów weryfikacji poziomu osiągnięcia założonych efektów kształcenia jest poprawny (z zastrzeżeniami i wątpliwościami sformułowanymi powyżej) i odbywa się dzięki określonym w sylabusach modułów metodom ewaluacji cząstkowej i sumującej. W czasie wizytacji udostępniono zespołowi oceniającemu cząstkowe kolokwia, testy, materiały z pisemnych form ewaluacji, a także formularze oceny praktyk. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci stwierdzili, że przedstawiane treści kształcenia oraz warunki zaliczania przedmiotów są dla nich zrozumiałe i nie budzą wątpliwości. Ich zdaniem wiedza oraz kompetencje społeczne są weryfikowane podczas prezentacji przygotowywanych w trakcie semestru, dyskusji, kolokwiów oraz egzaminów, umiejętności natomiast są rozwijane i sprawdzane podczas ćwiczeń, pracy w grupach oraz obowiązkowych praktyk studenckich.

Końcowym sposobem weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia na danym kierunku studiów jest praca dyplomowa (licencjacka). Proces dyplomowania jest ujęty w szczegółowym regulaminie (załącznik nr 4 do Uchwały nr 2/2014 z dnia 23 stycznia 2014 r. w sprawie ramowych wymagań w zakresie struktury pracy dyplomowej w Katedrze Filologii Angielskiej). Zawiera on informacje dotyczące wyboru seminarium dyplomowego oraz wymogów merytorycznych i formalnych stawianych pracom dyplomowym. ZO stwierdził, że na ocenianym kierunku wprowadzono zalecenia wynikające z poprzedniej oceny programowej, które dotyczyły uściślenia zasad dyplomowania. ZO nie był jednak w stanie ocenić skuteczności podjętych działań naprawczych ze względu na brak ukończonych prac licencjackich objętych znowelizowanym procesem dyplomowania.

Na podstawie przedstawionych w toku spotkania z przedstawicielem ZO opinii, należy stwierdzić, że w ocenie studentów system weryfikacji postępów w nauce stosowany na ocenianym kierunku studiów pozwala na standaryzację wymagań, zapewnia niezbędną przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen. Wymagania egzaminacyjne są z reguły określone przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć dydaktycznych, a następnie konsekwentnie realizowane. Wiedza przekazywana podczas zajęć oraz zdobywane umiejętności w pełni korespondują z wymaganiami zróżnicowanych form sprawdzania wiedzy studentów.

Zespołowi oceniającemu przedstawiono wybrane losowo teczki absolwentów, zawierające wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego; oglądowi poddano także karty okresowych osiągnięć studentów. Dokumenty zostały sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

System oceny efektów kształcenia nie jest w pełni dostępny. Studenci mogą zapoznać się z treścią kart przedmiotów, w których określono sposób oceny, w trakcie prezentowania ich przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć dydaktycznych. Ponadto, zgodnie z deklaracją Władz Wydziału, karty przedmiotów miały być dostępne dla studentów i

nauczycieli za pośrednictwem systemu *Wirtualna Uczelnia*; osoby z zewnątrz i kandydaci na studia nie mają możliwości zapoznania się z ich treścią. Podczas próby weryfikacji dostępności kart przedmiotów na koncie jednego ze studentów Wydziału, okazało się, że nie zostały one dotychczas umieszczone w systemie. Zaleca się zatem niezwłoczne udostępnienie studentom kart przedmiotów, w celu umożliwienia bieżącej weryfikacji zarówno realizowanego materiału, jak i osiągniętych efektów kształcenia.

W raporcie samooceny podano skalę odsiewu, wynoszącą w roku akademickim 2013/2014 33.90% na studiach stacjonarnych i 42.31% na studiach niestacjonarnych. Jako główne przyczyny podaje się: niepodjęcie studiów, rezygnację ze studiów, niezłożenie pracy dyplomowej w terminie, brak zaliczenia semestru.

W ramach kierunku Filologia nie są prowadzone zajęcia w formie e-learningowej.

- 4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Monitorowaniem karier absolwentów UJK w Kielcach, w tym Filii w Piotrkowie Trybunalskim, zajmuje się Akademickie Biuro Karier. Na Wydziale Filologiczno-Historycznym Filii, Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia winien uwzględniać wyniki monitorowania karier absolwentów przy opiniowaniu nowych programów kształcenia. Monitorowanie kariery zawodowej absolwentów oraz opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej należy natomiast do obowiązków Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia. Wyniki pracy Akademickiego Biura Karier, które KFA otrzymała w formie zbiorczego raportu w 2013 r., nie zawierały rezultatów przedstawionych w sposób umożliwiający ich wykorzystanie do doskonalenia jakości procesu kształcenia na kierunku, dlatego też władze KFA przeprowadziły we wrześniu 2014 własną ankietę badającą losy absolwentów i dokonały analizy wyników. Nie wskazano jednak na przykłady zastosowania rezultatów ankiety do rozwijania koncepcji kształcenia.

Pracownicy ocenianego kierunku zaznaczyli, że kontakt z absolwentami KFA umożliwia monitorowanie ich karier zawodowych, co również wpływa na możliwość ciągłego modyfikowania efektów kształcenia jak i niektórych treści kształcenia, zwłaszcza w modułach specjalnościowych. Kontakty te mają charakter niesformalizowany.

Dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy, odbywa się również w sposób niesformalizowany. Według raportu samooceny, interesariusze zewnętrzni są członkami zespołu jakościowego i oceniają użyteczność efektów kształcenia na potrzeby rynku pracy. Innymi słowy, interesariusze ci nie współtworzą programu kształcenia, co jest szczególnie widoczne podczas analizy kart przedmiotów praktyk zawodowych i pedagogicznych, których wewnętrzna niespójność jest prawdopodobnie brakiem realnego wpływu interesariuszy zewnętrznych na kształtowanie struktury efektów kształcenia.

W toku poprzedniej oceny kierunku nie sformułowano odnoszących się do tego kryterium zastrzeżeń.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Prace etapowe zostały uporządkowane w sposób umożliwiający zespołowi ich ocenę, jednak w niektórych zestawach prac brakowało podstawowych informacji (nazwisko przeprowadzającego sprawdzian, informacji o charakterze sprawdzianu – egzamin czy test, rok, w którym sprawdzian został przeprowadzony). Niektóre z prac opatrzone zostały opisem kryteriów oceny. Ogólnie prace etapowe sprawdzają przyjęte efekty kształcenia, jednak

zastrzeżenia budzi niewłaściwy rozkład ocen w niektórych przypadkach oraz mało czytelny lub pobieżny sposób sprawdzania w innych.

Prace dyplomowe, sposób ich prowadzenia i oceny są zróżnicowane. We wszystkich przypadkach prace spełniały wymagania poziomu licencjackiego, jednak dało się zauważyć kilka elementów wymagających korekty: zbyt pojemne tematy prac bez zogniskowania na konkretnym problemie, zdawkowe i pobieżnie pisane recenzje, zawyżanie ocen, wąski zakres pytań na egzaminie dyplomowym, skupiających się na problematyce pracy.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zakładane dla kierunku Filologia efekty kształcenia nie są w pełni zgodne z wymogami KRK ze względu na nieprawidłowości dotyczące przypisania efektów kierunkowych do obszaru, poziomu i profilu kształcenia. Poza tym, stosowanie dwóch nieskorelowanych macierzy pokrycia efektów kierunkowych/specjalnościowych i przedmiotowych nie pozwala w pełni ustalić stopnia prawidłowości przyporządkowania efektów przedmiotowych efektom kierunkowym. Uwaga ta dotyczy w szczególności przedmiotów w obrębie specjalności nauczycielskiej. Należy zatem dokonać ponownego przyporządkowania efektów modułowych efektom kierunkowym.

W niektórych przypadkach, odniesienie efektów modułowych do efektów kierunkowych i/lub obszarowych jest nieuzasadnione, co nadaje kierunkowi charakter wieloobszarowy.

Macierz nie zawiera informacji o stopniu nasycenia efektów.

Przyporządkowane poszczególnym modułom efekty kształcenia są, w większości. Zasadne jest również uściślenie puli efektów przypisanych praktykom zawodowym i pedagogicznym pod kątem ich zgodności z oczekiwaniami interesariuszy zewnętrznych.

Dokumentacja pozwalająca na weryfikację możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia przez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia wymaga ujednoczenia i uzupełnienia

Opis założonych efektów kształcenia nie jest publikowany.

2) Efekty kształcenia programu studiów I stopnia na kierunku Filologia zostały sformułowane w sposób komunikatywny i są w większości przypadków osiągalne i sprawdzalne.

3) Jednostka stosuje wieloetapowy system weryfikacji efektów kształcenia pozwalający na ocenę stopnia osiągnięcia założonych przez program efektów kształcenia; system ten nie jest jeszcze dostępny na wewnętrznej stronie Uczelni. Sylabusy poszczególnych modułów zawierają opis sposobu weryfikacji efektów realizowanych przez przedmioty, który jest ogólnie poprawny, z zastrzeżeniami dotyczącymi stopnia przejrzystości i wystandaryzowania systemu weryfikacji efektów kształcenia na wizytowanym kierunku, zgłoszonymi powyżej.

Przyporządkowane poszczególnym modułom efekty kształcenia są, w większości przypadków, możliwe do osiągnięcia, jednakże zaleca się rewizję metod weryfikacji zakładanych efektów pod kątem przystawalności proponowanych sposobów do kategorii umiejętności i kompetencji społecznych.

4) Przedstawiciele rynku pracy są członkami zespołu jakościowego, ale ich realny wpływ na program kształcenia jest nikły, czego dowodem jest niespójność kryteriów i metod oceniania efektów praktyk z założonymi celami i efektami kształcenia. W Uczelni jak i w KFA prowadzony jest proces monitorowania karier absolwentów, ale jego wyniki nie mają widocznego przełożenia na doskonalenie jakości kształcenia. Istnieją jednak procedury umożliwiające naprawę tej sytuacji.

3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwi studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Katedra Filologii Angielskiej prowadzi studia pierwszego stopnia na kierunku *Filologia*, zarówno w formie stacjonarnej jak i niestacjonarnej. Studenci mają wybór między dwiema specjalnościami – *filologia angielska z elementami translatoryki i języka biznesu* oraz *filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego*. W obu przypadkach studia trwają 6 semestrów i kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata.

Plany studiów dla studentów studiów stacjonarnych obu specjalizacji realizują 1954 godz. zajęć dydaktycznych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich. Studenci studiów niestacjonarnych uczestniczą w programie studiów obejmującym 1437 godzin dydaktycznych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich. Zajęcia te realizowane są w pomieszczeniach dydaktycznych UJK w ramach modułów: ogólnouczelnianego, podstawowego/kierunkowego, dyplomowego, jednego z modułów specjalnościowych i jednego z modułów fakultatywnych. Natomiast całkowity nakład pracy studenta, wynikający z realizowanego planu studiów, przekłada się na 5414 godzin (specjalność *filologia angielska z elementami translatoryki i języka biznesu*) oraz odpowiednio 5434 godziny (specjalność *filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego*). Całkowity nakład pracy studenta, przeliczony na godziny, jest taki sam w przypadku studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych i zależy jest od wybranej specjalizacji, a nie formy studiów.

Program studiów uwzględnia wszystkie moduły przedmiotów, które potencjalnie mogą posłużyć realizacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, zarówno tych mieszczących się w obszarze nauk humanistycznych, jak i efektów poza ten obszar wykraczających. Szczegółowy plan studiów z uwzględnieniem liczby semestrów, liczby godzin zajęć dydaktycznych, rodzaju modułów wraz z przyporządkowanymi do nich przedmiotami i punktami ECTS zostały zawarty w raporcie samooceny.

Realizowany program kształcenia umożliwia studentom Filologii osiągnięcie założonych efektów kształcenia, z wyrażonymi powyżej (w pktcie 2.1) zastrzeżeniami dotyczącymi efektów kierunkowych FILA_W04 (odnoszącym się do uporządkowanej wiedzy szczegółowej w zakresie nauk o języku, literaturze i kulturze oraz metodyki i translatoryki) i FIL1A_U01 (mówiącym o stopniu biegłości w posługiwaniu się językiem angielskim na poziomie C1 ESOKJ) oraz efektów przedmiotowych związanych z praktykami zawodowymi i pedagogicznymi, rozwija bowiem kompetencje w obszarze wiedzy ogólnohumanistycznej i filologicznej z zakresu literaturoznawstwa, kulturoznawstwa i językoznawstwa, jak i kompetencje wykraczające poza obszar nauk humanistycznych, realizowane zarówno przez moduły obowiązkowe i fakultatywne. Wskazane byłoby, ze względu na zagrożoną osiągalność efektu FILA_U01, ujednolicenie obecności języka angielskiego na zajęciach, ze szczególnym uwzględnieniem modułu ogólnouczelnianego, który wydaje się być zbyt rozbudowany w odniesieniu do celów kształcenia na kierunku.

Kształcenie nauczycieli odbywa się zgodnie z obowiązującymi standardami: absolwent, który wybrał moduł specjalnościowy *Filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego*, jest przygotowany od strony teoretycznej i praktycznej do wykonywania zawodu nauczyciela języka angielskiego po zaliczeniu zajęć z modułów pedagogiczno-psychologicznego oraz metodycznego, w tym także praktyk odbywanych w placówkach oświatowych. Rewizji natomiast wymagają sylabusy praktyk pedagogicznych, które należałoby dostosować do informacji zwrotnej otrzymywanej od interesariuszy zewnętrznych

za pośrednictwem Karty informacyjnej z przebiegu praktyki pedagogicznej pod względem ilościowym i jakościowym, czyli należałoby ujednoczyć liczbę zakładanych efektów kształcenia, jak i sposób ich opisu w obydwu dokumentach.

Cele kształcenia na kierunku Filologia są zatem możliwe do osiągnięcia, pod warunkiem wystandaryzowania programu kształcenia, zgodnie z uwagami sformułowanymi powyżej.

Raport samooceny, jak i przedstawiony ZO program kształcenia, nie zawierają opisu struktury zakładanych kwalifikacji absolwenta, co nie pozwala na dokonanie oceny możliwości jej uzyskania.

Plany studiów uwzględniają wszystkie moduły programu z podziałem na semestry, odpowiadającą im liczbą godzin i punktacją ECTS, podają formę zajęć, liczbę godzin i sposób zaliczenia przedmiotu. Student filologii ma możliwość kształtowania własnej ścieżki edukacyjnej dzięki ofercie przedmiotów do wyboru. W praktyce, wybór ten jest jednak ograniczony, gdyż, jak wzmiankowano powyżej, w przypadku seminarium licencjackiego istnieje tylko w teorii. Liczba punktów ECTS przypisanych modułom do wyboru osiąga zgodnie z ustawą co najmniej 30% punktów.

Również w opinii studentów KFA program studiów jest logicznie skonstruowany i zakłada systematyczny rozwój nabywanych umiejętności, który jest odzwierciedlony w kolejności realizowanych przedmiotów. Wszystkim przedmiotom przypisane są ECTS, które zdaniem osób obecnych na spotkaniu z przedstawicielem ZO odzwierciedlają nakład pracy niezbędny do uzyskania zdefiniowanych efektów kształcenia.

Organizacja procesu kształcenia na kierunku *Filologia* jest prawidłowa i stwarza możliwość osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia, z zastrzeżeniami wyrażonymi powyżej. Czas trwania studiów, kolejność poszczególnych przedmiotów oraz formy zajęć dydaktycznych i metod kształcenia są prawidłowe. Jednostka oferuje różne rodzaje zajęć dydaktycznych obejmujące: wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, laboratoria, lektoraty, seminaria. Stosowane są różne formy pracy, od indywidualnej po grupową oraz metody mające na celu wszechstronną aktywizację studentów. Podczas ćwiczeń stosowane są metody aktywizujące. Relacja liczby godzin wykładowych do ćwiczeniowych, a także do liczby godzin praktyk obowiązkowych nie budzi zastrzeżeń. W kształceniu zachowane są w zasadzie odpowiednie proporcje wykładów i ćwiczeń, jednak – zważywszy możliwości kadrowe (zob. 4.2) – zmiana części wykładów na konwersatoria sprzyjałaby większej aktywności studentów. W trakcie studiów następuje zmiana charakteru zajęć, przyjmujących formy coraz bardziej zaawansowane i autonomizujące (wykłady monograficzne, seminaria dyplomowe). Sekwencyjność jest szczególnie widoczna podczas zajęć z praktycznej nauki języka. Wykorzystuje się także programy komputerowe, filmy, prezentacje multimedialne oraz inne pomoce dydaktyczne opracowywane przez poszczególnych pracowników w celu jak najlepszej prezentacji treści kształcenia.

Studenci również pozytywnie ocenili dobór treści kształcenia oraz relację formy zajęć do efektów kształcenia, jakie mają osiągnąć w ramach każdego przedmiotu. Ich zdaniem efekty te są osiągnięte. Ponadto w opinii studentów obecnych na spotkaniu rozłożenie zajęć jest dla nich satysfakcjonujące i stwarza możliwość efektywnego kształcenia i nauki. Sekwencja przedmiotów jest w ich ocenie spójna i poprawna, dzięki czemu nie występuje problem powtarzania treści na poszczególnych przedmiotach lub braku wiedzy niezbędnej do kontynuowania innego przedmiotu.

Obciążenia studentów na poszczególnych latach i w semestrach studiów są spójne i logiczne. Punktacja ECTS przyporządkowana poszczególnym semestrom spełnia wymogi formalne, ale sumaryczne wskaźniki ilościowe charakteryzujące program studiów nie są prawidłowe, gdyż liczbę punktów, którą student winien uzyskać na zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczyciela oszacowano na 180.

Przy obliczaniu nakładu czasu i pracy studenta potrzebnego do osiągnięcia efektów kształcenia w module uwzględniano liczbę godzin kontaktowych oraz czas niezbędny do przygotowania się przez studenta do zajęć (przygotowanie do zajęć przygotowanie do testów i egzaminów, zebranie materiałów do projektu, kwerenda internetowa zajęć, opracowanie prezentacji multimedialnej). Zapis w sylabusach jest ogólnie ujednoczony, choć należałoby dołożyć większych starań, aby wyliczenia sumaryczne liczby godzin kontaktowych i nie kontaktowych pojawiały się konsekwentnie we wszystkich kartach przedmiotu. Zauważono również nieliczne błędy w obliczeniach, np. w sylabusie przedmiotu Podejścia do gramatyki błędnie oszacowaną łączną liczbę godzin.

Program kształcenia na ocenianym kierunku obejmuje praktyki zawodowe i pedagogiczne.

Praktyka zawodowa jest integralną częścią programu studiów na specjalności *Filologia angielska z elementami translatoryki i języka biznesu* i podlega obowiązkowemu zaliczeniu. Praktyka realizowana jest zgodnie z efektami kształcenia obowiązującymi dla kierunku, w łącznym wymiarze 100 godzin. Praktyka odbywa się jako praktyka ciągła w ramach 4 i 5 semestru. Praktyka ma miejsce, między innymi, w wydawnictwach, biurach tłumaczeń, przedsiębiorstwach, organach administracji samorządowej i rządowej, agencjach reklamowych i różnych instytucjach, w których używa się języka angielskiego w celu nawiązywania kontaktów międzynarodowych.

Przed rozpoczęciem praktyki student jest zobligowany do zapoznania się z programem praktyki. Uczestnicy praktyk otrzymują także plan zadań, które muszą zostać wykonane podczas praktyk. Studentom umożliwia się wykonywanie zadań wymagających użycia języka angielskiego w mowie i piśmie, powierza im się także inne obowiązki wynikające ze specyfiki działalności danej instytucji przyjmującej praktykantów (działania z zakresu marketingu, kontakty z mediami, udział w projektach, itp.). Student zgłasza się do dyrektora/kierownika instytucji przyjmującej praktykanta ze skierowaniem na praktykę oraz programem praktyki. Student jest zobligowany do przedstawienia opiekunowi praktyk celów i zadań praktyki w celu uzyskania jego akceptacji. Opiekun praktyki z ramienia instytucji przyjmującej ustala zasady pracy studenta w trakcie trwania praktyki oraz zapoznaje go z normami przyjętymi w danej instytucji. Strony ustalają termin odbywania praktyki. Warunkiem zaliczenia praktyki jest realizowanie powierzonych zadań zgodnie z programem dla kierunku studiów oraz wykonanie zadań powierzonych przez osobę wyznaczoną z ramienia instytucji.

Praktyka zawodowa podlega ocenie. Zaliczenia praktyki dokonuje opiekun praktyki z ramienia UJK na podstawie przedstawionego przez studenta arkusza oceny praktyki wypełnionego i opatrzonego podpisem opiekuna praktyki w instytucji przyjmującej oraz jej dyrektora / kierownika. W trakcie spotkania z ZO, studenci podkreślili konieczność zintensyfikowania współpracy między interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi (nauczycielami akademickimi) w celu wystandaryzowania systemu kontroli i ewaluacji praktyk zawodowych.

Na specjalności *Filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego* praktyki pedagogiczne są także obowiązkowym elementem studiów i podlegają obowiązkowemu zaliczeniu. Praktyki realizowane są w dwóch formach: jako praktyka śródroczna/semestralna i praktyka ciągła dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Studenckie praktyki pedagogiczne – semestralne i ciągłe – odbywają się w łącznym wymiarze 150 godz. dydaktycznych.

Praktyka pedagogiczna ciągła jest realizowana indywidualnie przez studenta w szkole podstawowej lub przedszkolu. Studenci samodzielnie wybierają placówkę edukacyjną. Przyjęcie studenta na praktykę wymaga zgody dyrektora szkoły/przedszkola oraz nauczyciela przyjmującego. W przypadku praktyki ciągłej studenci są zobligowani do prowadzenia

szczegółowej dokumentacji praktyk obejmującej, m.in. konspekty zajęć, dziennik praktyk, arkusze obserwacji.

Praktyka śródroczna/semestralna odbywa się w grupach na studiach stacjonarnych i indywidualnie na studiach niestacjonarnych w trakcie 5 semestru i podlega hospitacji dokonywanej przez pracownika uczelni. Praktyka semestralna może też zostać zrealizowana w ramach pracy zawodowej studenta lub wolontariatu. Student jest zobligowany do obserwacji określonej liczby zajęć oraz samodzielnego przeprowadzenia lekcji w liczbie godzin określonej programem praktyki. Studenci mają obowiązek przygotowywania konspektów dotyczących zajęć własnych oraz wypełniania arkuszy obserwacji.

Każda z wyżej przedstawionych form praktyk podlega ocenie. W przypadku praktyki ciągłej nauczyciel pełniący funkcję opiekuna praktyk z ramienia szkoły lub przedszkola przyjmującego ocenia jakość pracy studenta, wypełniając stosowną kartę informacyjną. Praktyka semestralna jest oceniana przez nauczyciela akademickiego pełniącego funkcję opiekuna praktyk i zarazem nadzorującego przebieg praktyk semestralnych. Kryteria oceny określone są w karcie przedmiotu dla praktyki zawodowej i praktyk pedagogicznych, a oceny zaliczeniowe wpisywane do indeksu przez opiekuna praktyk z ramienia UJK.

Wymiar praktyk studenckich, termin ich realizacji oraz dobór miejsc, w których się odbywają, jest spójny z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Natomiast program praktyk, a w szczególności plan zadań, które muszą zostać w trakcie praktyki wykonane, nie jest w pełni spójny z celami i efektami kształcenia określonymi dla praktyk zawodowych w sylabusach przedmiotu. System kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych, takich jak: obsługa urządzeń biurowych, przygotowanie ofert turystycznych w j. angielskim, przygotowanie konspektów zajęć i pomocy dydaktycznych, czy umiejętność przekazywania wiedzy, co jest zauważalne przy analizie kart informacyjnych z przebiegu praktyk. Analiza dokumentacji wskazuje jednak na nierównomierne możliwości rozwijania umiejętności praktycznych przez studentów odbywających praktyki zawodowe – niektóre karty informacyjne z przebiegu praktyk zawierają tylko bardzo ogólne informacje, np. zaznajomił/a się z pracą na wybranym stanowisku w biurze tłumaczeniowym/obsługi ruchu turystycznego, podczas gdy inne odnoszą się do konkretnych umiejętności praktycznych, wymienionych powyżej.

Indywidualizacja procesu kształcenia studentów wybitnie zdolnych oraz studentów niepełnosprawnych na kierunku Filologia jest możliwa w oparciu o obowiązujący w Uniwersytecie Regulamin studiów i/lub inne rozwiązania instytucjonalne.

Student osiągający bardzo dobre wyniki w nauce może studiować według indywidualnego programu studiów. Indywidualny program studiów zawiera efekty kształcenia gwarantujące uzyskanie kwalifikacji zgodnie z kierunkiem studiów, uwzględniając indywidualne zainteresowania studenta. Decyzję w sprawie zasad i trybu odbywania studiów według indywidualnego programu studiów podejmuje Dziekan po zasięgnięciu opinii jednostki prowadzącej kierunek studiów, biorąc pod uwagę udział studenta w pracach naukowo-badawczych i rozwojowych oraz możliwość zagwarantowania studentowi opiekuna spośród nauczycieli akademickich z tytułem profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego. W wyjątkowych przypadkach, za zgodą Rady Wydziału, opiekunem naukowym może zostać nauczyciel akademicki ze stopniem doktora.

Indywidualizacja procesu kształcenia w odniesieniu do osób niepełnosprawnych w Uczelni obejmuje rozwiązania instytucjonalne oraz ułatwienia techniczne. W Uniwersytecie działa Uniwersyteckie Centrum Wsparcia i Rehabilitacji, które składa się z dwóch współdziałających ze sobą jednostek organizacyjnych: Biura ds. Osób Niepełnosprawnych (w Filii stanowisko ds. studenckich) oraz Punktu Interwencji Kryzysowej. Celem działalności Uniwersyteckiego Centrum Wsparcia i Rehabilitacji jest promowanie rozwiązań mających na

celu wyrównanie szans ukończenia danego poziomu studiów przez osoby niepełnosprawne, przy zachowaniu zasady nie zmniejszania wymagań merytorycznych wobec tych studentów.

W przypadku, gdy niepełnosprawność studenta uniemożliwia jego bezpośredni udział w zajęciach dydaktycznych Dziekan, na wniosek studenta, może: zezwolić na zwiększenie dopuszczalnej absencji, ustalić indywidualny tryb i warunki odbywania zajęć, z uwzględnieniem dodatkowych zajęć i konsultacji, wyrazić zgodę na zmianę formy sprawdzania wiedzy.

W opinii Zespołu Oceniającego poprawy wymaga system weryfikacji efektów kształcenia zdobywanych podczas realizacji praktyk studenckich. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym przyznali bowiem, że system kontroli i zaliczania praktyk nie uwzględnia weryfikacji efektów kształcenia na poziomie Uczelni. Zaliczenie praktyk odbywa się wyłącznie na podstawie dokumentacji złożonej w dziekanacie.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Osiąganiu efektów kształcenia sprzyjają wskazane w sylabusach metody dydaktyczne, treści programowe oraz zróżnicowanie form zajęć (ćwiczenia, konwersatoria, wykłady). W przypadku sylabusów praktyk zawodowych i pedagogicznych zauważono jednak zbytne rozbudowanie treści programowych w stosunku do zakładanych efektów kształcenia.

Ujednoczenia wymagają wymagania wstępne dotyczące przedmiotu, które formułowane są w kategoriach formalnych, np. „zaliczenie I roku na poziomie 20 pkt. ECTS” (nie zawsze jednolitych w obrębie danego roku, co ilustruje brak tożsamości między „pozytywnym wynikiem egzaminu maturalnego z języka angielskiego” i „pozytywnym wynikiem postępowania rekrutacyjnego”, które podano jako wymagania wstępne dla 1 roku studiów), w kategoriach wiedzy, np. „znajomość języka angielskiego w stopniu umożliwiającym rozumienie wykładu”, lub w kategoriach umiejętności, np. „umiejętność robienia samodzielnych notatek z wykładu i odróżniania informacji podstawowych i istotnych od szczegółów”.

Zauważono również brak jednorodności w obrębie stosowanych w kartach przedmiotu metod dydaktycznych, wśród których występują zarówno szczegółowe opisy, na przykład, metody podające: opis, objaśnienie, praca ze źródłem drukowanym; metody problemowe: dyskusja, dyskusja wielokrotna sprawdzająca zrozumienie wprowadzonych pojęć, jak i bardziej lakoniczne odniesienia, np. opis, objaśnienie, dyskusja, pokaz, obserwacja, analiza przypadków, rozwiązywanie problemów. Jako metody dydaktyczne są też sporadycznie podawane takie formy zajęć, jak np. metody praktyczne: ćwiczenia przedmiotowe lub przykłady aktywności studentów, np. wypełnianie luk, ćwiczenia wielokrotnego wyboru do tekstów czytanych, pisanie różnego typu tekstów (teksty o charakterze użytkowym, sprawozdawczym, opiniującym, twórczym), lektura wybranych zagadnień z literatury przedmiotu. Zaleca się zatem klasyfikację przyjętych w kartach przedmiotu metod dydaktycznych według ujednoczonego podziału opartego na jasnych kryteriach.

Podsumowując, można stwierdzić, że zakładane w programie efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne są na ogół spójne, choć ich wystandaryzowanie nie objęło wszystkich elementów składowych karty przedmiotu.

Oceniany kierunek *Filologia* przed obecnie prowadzoną wizytacją programową PKA poddany był dwukrotnie ocenie jakości kształcenia w 2003 i 2009 roku. Obie oceny były pozytywne, z uwagami dotyczącymi konieczności podjęcia działań naprawczych. Za pierwszym razem zalecano zmniejszenie liczebności grup na 1 roku studiów oraz zwiększenie

liczby niektórych przedmiotów, natomiast za drugim razem nakazano uściślenie zasad dyplomowania. Wszystkie te wskazania w zadowalającym stopniu zostały uwzględnione w podjętych decyzjach naprawczych. Plany studiów uzupełniono zgodnie z wymogami ministerialnymi, oraz w sposób jasny i spójny określono zasady dyplomowania. Podano je w szczegółowym regulaminie (załącznik nr 4 do Uchwały Senatu UJK nr 2/2014 z dnia 23 stycznia 2014 r. w sprawie ramowych wymagań w zakresie struktury pracy dyplomowej w Katedrze Filologii Angielskiej). Dokument ten zawiera informacje dotyczące wyboru seminarium dyplomowego oraz wymogów merytorycznych i formalnych stawianych pracom dyplomowym. Do zmniejszenia liczebności studentów w grupie wyraźnie przyczynił się niż demograficzny. W efekcie dokonanych zmian na kierunku filologia w wyższym stopniu można realizować zakładane dla tych studiów efekty kształcenia i lepiej monitorować możliwości ich osiągnięcia.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Realizowany w ocenianej jednostce program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie większości zakładanych celów i efektów kształcenia. Wyjątek stanowią 2 efekty kierunkowe sformułowane w sposób uniemożliwiający ich osiągnięcie ze względu na odniesienie do drugiego stopnia kształcenia, oraz efekty modułowe przypisane praktykom zawodowym, które nie są w pełni weryfikowalne z poziomu oferentów praktyk/interesariuszy zewnętrznych a jednocześnie nie są konsekwentnie weryfikowane przez nauczycieli akademickich/opiekuna praktyk. Zakładana struktura kwalifikacji absolwenta kierunku nie została przedstawiona ZO.
- 2) Zakładane w programie kształcenia efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne są na ogół spójne. Zaleca się jednak pełniejsze wystandaryzowanie treści zawartych w kartach przedmiotu.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu.

Studia na wizytowanym kierunku *Filologia* prowadzone na Wydziale Filologiczno-Historycznym w Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filii w Piotrkowie Trybunalskim realizowane są jako 3-letnie studia pierwszego stopnia w specjalności filologia angielska w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Kierunek umożliwia swoim absolwentom zdobycie kwalifikacji w dwóch specjalizacjach: *filologia angielska z elementami translatoryki i języka biznesu* oraz *filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego*. Według stosownej dokumentacji przedstawionej przez uczelnię (Załącznik 1: *Kadra naukowo-dydaktyczna oraz wykaz publikacji* i Załącznik 2: *Wykaz pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów*) zajęcia dydaktyczne prowadzą tu 32 osoby zatrudnione na podstawie umów o pracę i umów cywilnoprawnych. Co ważne, spora grupa osób pracuje na uczelni w pełnym wymiarze czasu, choć tylko część obowiązującego je pensum realizuje w Katedrze Filologii Angielskiej, zarządzającej wizytowanym kierunkiem. W łącznej liczbie pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów nauczyciele akademicy zaliczeni do minimum kadrowego tego kierunku (6 osób) stanowią stosunkowo niewielką część.

Struktura kwalifikacji kadry nauczającej nie jest w pełni satysfakcjonująca. Spośród 32 nauczycieli akademickich zatrudnionych na kierunku tylko 13 osób to angliści (12 zatrudnionych na etacie w Katedrze Filologii Angielskiej), przy czym 2 osoby mają status pracowników samodzielnych a 6 stopień doktora. Uwagę zwraca wyrazista nierównowaga w

korpusie anglistów między językoznawcami i literaturoznawcami, nieuprawniona przy realizowanej na kierunku Matrycy efektów kształcenia (9 językoznawców, 2 literaturoznawców i 2 metodyków). Nastawienie na kształcenie tłumaczy ze szczególnym uwzględnieniem języka biznesu tylko częściowo może uzasadniać te relacje, bo specjalizacja nauczycielska te potrzeby winna przeciwważyć.

Dalszych 19 osób pracujących na kierunku nie jest z wykształcenia anglistami, przy czym w skład tej części zespołu wchodzi 1 pracownik samodzielny, 10 adiunktów i 8 magistrów. Relacje owe oznaczają, że w obecnym stanie rzeczy jest zbyt mały odsetek anglistów wśród prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku.

Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia na kierunku filologia w większości obejmuje jednak wiedzę i kompetencje potrzebne do realizacji sformułowanych na ocenianym kierunku studiów efektów kształcenia. W efektach tych w wielu przypadkach zawarto bowiem odesłania do innych dyscyplin akademickich wychodzących przy obecnych ustaleniach (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8.08. 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych) poza obszar nauk humanistycznych, jak np. pedagogika i psychologia, należące do dziedziny i obszaru nauk społecznych. Do obszaru nauk społecznych zaliczone są też problemy prawne wykładane na specjalizacji z zakresu translatoryki i języka biznesu. W szerokim gronie osób prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku reprezentowani są odpowiedni badacze z ukończonymi specjalnościami, którzy mogą zapewnić realizację tak określonych celów.

Sumarycznie rzecz ujmując, na wizytowanym kierunku zajęcia prowadzi ogółem **32 nauczycieli akademickich**, z których tylko **13 jest anglistami**. Wśród tego zespołu 3 osoby mają status dr hab., 16 dr i 13 mgr. Z grupy anglistów **9 osób specjalizuje się w językoznawstwie**, 2 w literaturoznawstwie i 2 w metodyce nauczania. Tylko angliści zastali zaliczeni do minimum kadrowego. Jest wśród nich 2 dr hab. po 1 językoznawcy i 1 literaturoznawcy (obie te osoby stanowią minimum), także 6 dr, z czego 5 językoznawców i 1 literaturoznawca (spośród nich do minimum kadrowego zaliczono 3 językoznawców i 1 literaturoznawcę). Zespół anglistów dopełnia 3 mgr zorientowanych na zagadnienia językoznawcze (albo taki zapis figuruje w Załączniku 2: *Wykaz pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów*, albo prowadzą takie zajęcia). Grupę anglistów dopełnia 4 innych neofilologów (1 dr i 3 mgr), 2 polonistów (1 dr hab. i 1 dr), 1 mgr z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz 1 historyk (dr). Do obszaru nauk humanistycznych można zatem łącznie zaliczyć 21 osób. Dalszych 8 osób reprezentuje obszar nauk społecznych, z których 5 ma kompetencje w zakresie pedagogiki (3 dr i 2 mgr), a pozostali po 1 osobie w zakresie edukacji (1 mgr), nauki o polityce (1 dr) i prawa (1 dr). Pozostałe 3 osoby zatrudnione na kierunku mają wykształcenie z obszaru nauk technicznych (1 dr elektrotechnik), nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz o kulturze fizycznej (1 mgr wychowania fizycznego) oraz nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych (1 dr agronom).

Reasumując powyższe sumaryczne zestawienie, należy stwierdzić, że struktura kwalifikacji kadry pozwala osiągać zakładane efekty kształcenia w znaczącej części, ale nie w pełni. Na taką ocenę wpływa kilka czynników, głównie przerost językoznawców w zespole anglistów oraz duży odsetek osób spoza środowiska anglistycznego.

- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.

Zgodnie z wymaganiem § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), „*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku.*”

Zostały spełnione wymagania § 13 ust. 1 wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: „*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów.*” oraz wymagania § 13 ust. 2 wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: „*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej: pkt 1. „30 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego (...)*” i pkt 2 „60 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia”.

Minimum kadrowe określono zgodnie z § 14 ust. 2 powyższego rozporządzenia, tj.: „*Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego, portugalskiego, rosyjskiego, białoruskiego, ukraińskiego, czeskiego i słowackiego stanowi co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki i co najmniej dwóch nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.*”

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Należy stwierdzić, że wymagania formalne odnośnie minimum kadrowego ocenianego kierunku, określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu, zostały spełnione. Szczegółowe dane zestawiono w Załączniku nr 5.

Do minimum kadrowego kierunku *filologia* Uczelnia zgłosiła sześciu pracowników, w tym dwóch posiadających stopień doktora habilitowanego i czterech stopień doktora. Dorobek naukowy tych pracowników obejmuje zagadnienia językoznawcze:

1. językoznawstwa stosowanego, w tym akwizycji języka obcego, psycholingwistyki, a także dydaktyki języka obcego i pomiaru dydaktycznego;
2. językoznawstwa kognitywnego, językoznawstwa korpusowego, kognitywnej teorii przekładu, metodyki nauczania języków obcych, nauczania języków specjalistycznych, w tym języka biznesu, a także mentalne podstawy i mechanizmy języka;
3. komparatystyki językoznawczej z zakresu składni angielskiej i polskiej oraz szeroko rozumianej semantyki kognitywnej.

W mniejszym zakresie dorobek naukowy dotyczy problematyki literaturoznawczej obejmującej:

4. historię literatury, w tym literaturę i kulturę krajów anglojęzycznych XIX i XX wieku (Wielka Brytania, Irlandia, USA, Australia i Nowa Zelandia), zwłaszcza kulturowe przedstawienia szaleństwa i kwestie genderowe;

5. współczesną literaturę angielską, w szczególności powieść postkolonialną z elementami studiów genderowych oraz zagadnieniami wielokulturowości i transkulturowości;

6. teorię literatury i semiotykę wizualną, komunikację medialną i teorię przekładu jako wzbogacenie pierwotnych językoznawczych zainteresowań.

W przypadku większości pracowników deklarowane kompetencje naukowe są w pełni potwierdzone przez udokumentowany dorobek publikacyjny (jedna osoba w przedstawionej dokumentacji za okres 5 lat wykazała tylko 2 publikacje, ale podczas wizytacji dołączyła trzecią pozycję, więc można przyjąć, że w podstawowym zakresie spełniła te warunki). Rozpatrywany indywidualnie w każdym przypadku dorobek może być interpretowany jako filologiczny, czasami uwzględniający zwrot kulturowy w badaniach literaturoznawczych. Pod względem merytorycznym struktura kwalifikacji naukowych nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego dla ocenianego kierunku nie budzi więc zastrzeżeń.

Na podstawie przedstawionych na wstępie niniejszego punktu kryteriów formalnych oraz weryfikacji danych dotyczących dorobku naukowego tych nauczycieli akademickich Zespół Oceniający PKA stwierdził, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone przepisami prawa: art. 112a Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., Nr 572 z późn. zm.) oraz § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 9 X 2014 r., poz. 1370) i wszystkie te osoby, tj. 2 pracowników posiadających stopień doktora habilitowanego i 4 stopień doktora, można zaliczyć do minimum kadrowego na wizytowanym kierunku

Z wyłączeniem 1 osoby (zatrudnionej w 2013 roku) nauczyciele tworzący to minimum pracują na Uczelni od 9, 10 i więcej lat. W celu oceny stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w latach akademickich: 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015. Nieprzerwanie przez wszystkie wyżej wskazane lata akademickie obydwoj samodzielni nauczyciele akademicy zatrudnieni są i zaliczeni do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów; podobnie w grupie czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora w analizowanym okresie wszystkie osoby są zatrudnione i zaliczone do tego minimum. Na podstawie powyższych informacji stwierdzono, iż minimum kadrowe zgłoszone dla ocenianego kierunku jest stabilne. Również pozostała kadra ocenianego kierunku studiów jest stabilna.

Stosunek nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370), wynosi bowiem 1:32 przy wymaganym 1:50 (194 studentów przy 6 nauczycielach stanowiących minimum kadrowe – s. 11 w raporcie samooceny).

Analiza obciążenia nauczycieli akademickich dydaktyką ujawnia pewne niedostosowania między ich kompetencjami dydaktycznymi a realizowanym programem i zakładanymi efektami kształcenia. Wyraźnie widać też nierównowagę godzinową w grupie prowadzących poszczególne przedmioty, zapewne w jakiejś mierze powodowaną zajmowanym stanowiskiem na Uczelni i odpowiednim do niego pensum. Przerosty obciążeń

dotyczą osób odpowiedzialnych za Praktyczną naukę języka angielskiego, wykonujących często blisko 400 godzin dydaktycznych, a nawet powyżej tej granicy. Zastrzeżenia rodzą także przydziały przedmiotów nieadekwatne do kwalifikacji poszczególnych pracowników lub obejmujące zbyt duży rozrzut zajęć przydzielanych jednej osobie; niżej wyszczególniono najbardziej jaskrawe przypadki:

1) **Analiza tekstów literackich I**, PNJA Czytanie i pisanie I, II, III; PNJA Gramatyka praktyczna II; PNJA Słuchanie i mówienie II, III PNJA Pisanie tekstów dla biznesu II (wszystkie K) prowadzi **mgr edukacji**, ale – jak wyjaśniała dyrekcja Katedry – rdzenny mówca języka angielskiego. Wykształcenie i kompetencje tej osoby nie są odpowiednie do zajęć z zakresu analizy literatury, na których według sylabusu omawiane są takie kwestie, jak klasyfikacja tekstów – rodzaje i okresy literackie, różne szkoły krytyki literackiej oraz metody interpretacji tekstów literackich.

2) PNJA Pisanie tekstów akademickich III, PNJA Język angielski dla biznesu, PNJA Słuchanie i mówienie I, PNJA Czytanie i pisanie III, a także PNJA Gramatyka praktyczna III (wszystkie K) - łącznie 5 rodzajów zajęć prowadzi mgr filologii angielskiej.

3) **Programy Unii Europejskiej (K) i Studia europejskie (L)**, oba przedmioty – jak zaświadcza sylabusy – nachylone wybitnie politologicznie, prowadzi **mgr metodyki** nauczania języka angielskiego, przy czym w zakresie jego obowiązków pozostają także następujące przedmioty: PNJA Słuchanie i mówienie II (K), Język angielski dla biznesu (K), Organizacja pracy tłumacza (L), Przekład tekstów Unii Europejskiej (K), Przekład pisemny tekstów użytkowych (L).

4) **Podstawy dydaktyki ogólnej (K)** – prowadzi **mgr filologii angielskiej**.

5) **Organizacja pracy tłumacza (W)** – prowadzi **dr n. społecznych** w zakresie **nauki o polityce**, ale jest tłumaczem przysięgłym języka niemieckiego.

6) **Kultura amerykańska (W)** – prowadzi **dr n. humanistycznych** w zakresie **historii**, który siłą rzeczy nie może mieć dobrej orientacji w problemach badawczych i metodach stosowanych w kulturoznawstwie.

7) **Kultura brytyjska (W)** – prowadzi **dr n. humanistycznych** w zakresie **literaturoznawstwa**; podobnie obiekcie jak wyżej, bo dorobek osoby nie potwierdza szerokich zainteresowań kulturoznawczych nastawionych na obszar brytyjski, gdyż raczej podejmuje problematykę literatury postkolonialnej i zderzenia krajów islamskich z cywilizacją europejską. W takiej sytuacji dominuje przygotowanie faktograficzne, które nie jest wystarczające na poziomie kształcenia akademickiego.

8) **Przedsiębiorczość (C)** – prowadzi **dr n. rolniczych** ze specjalnością **agronomia**.

9) **Psychologia rozwojowa i społeczna (W) i Podstawy psychologii (W)** – prowadzi **dr n. społecznych** w zakresie **pedagogiki**.

Jak można zauważyć, nieadekwatnych przydziałów zajęć podważających w opinii Zespołu Oceniającego pełną możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia jest znaczna liczba. Angliści językoznawcy prowadzą zajęcia mieszczące się w kompetencjach literaturoznawców, bo ci prócz swoich przedmiotów razem z historykiem realizują treści kulturoznawcze. W sytuacji niezgodności wykształcenia i zainteresowań naukowych z obciążeniami dydaktycznymi zachodzi realne zagrożenie, że zakładane efekty kształcenia mogą być realizowane powierzchownie. Obawy te wzmacnia niedostatek kompetencji językowych studentów, wymuszający na prowadzących wspomaganie się językiem polskim, co poważnie zagraża pełnej realizacji zakładanych efektów kształcenia. W jednym przypadku, niewymienionym wyżej, dotyczą one nie tyle zakresu specjalizacji, co przygotowania merytorycznego i kompetencji dydaktycznych – wykład z zakresu Dydaktyki języka angielskiego prowadzi magister, co nie stanowi dobrej praktyki akademickiej.

Stwierdzone niedostosowanie w opinii Zespołu Oceniającego należałoby obsadę dydaktyczną niektórych przedmiotów ściślej dopasować do kompetencji zatrudnionych, np. Programy Unii Europejskiej (K) i Studia europejskie (L) dobrze byłoby powierzyć dostępnemu w zespole specjalście w zakresie nauki o polityce, a magistrowi w zakresie nauczania języka angielskiego zlecić dydaktykę języka angielskiego, zaś magistrowi metodyki Podstawy dydaktyki ogólnej. Przy obecnych przydziałach zajęć przedmioty te prowadzą osoby o innych kompetencjach, co budzi zastrzeżenia dotyczące właściwej realizacji efektów kształcenia.

Brak pełnego zharmonizowania kwalifikacji pracowników z dydaktyką wynika w pewnym stopniu ze wspomnianej już zachwianej relacji kompetencji, jakie mają zatrudnieni w Katedrze pracownicy (stosunek językoznawców do literaturoznawców, ale też ogólnie anglistów do nieanglistów) oraz doraźnych konieczności. W rozmowie z władzami Katedry Filologii Angielskiej podano, że obowiązki organizacji procesu dydaktycznego, w tym przydziały czynności pozostają w ich gestii. W decyzjach podejmowanych na każdy następny rok władze kierują się specjalizacją pracowników, ale też ogólną sytuacją personalną Katedry (należy uwzględnić zastępstwa, urlopy, zmienne możliwości współpracy z kadrami z innych jednostek uczelni i spoza niej), toteż bywa, że po uwzględnieniu wszystkich okoliczności i czynników, kierujący Katedrą zmuszeni są działać „w granicach możliwości”. Niemniej bardziej uważny namysł nad przydziałem zajęć mógłby trochę poprawić warunki dydaktyczne. Dostarczona dokumentacja daje podstawy do przekonania, że można by zdecydować korzystniej, gdyby niektóre przedmioty powierzać osobom posiadającym stosowne przygotowanie do nauczania treści w ich ramach realizowanych, a co za tym idzie zapewniającym głębszą orientację w zakładanych efektach kształcenia (np. przedmiotów: Programy Unii Europejskiej (K) i Studia europejskie (L) nie prowadzi dostępny w zespole specjalista w zakresie nauki o polityce, a magister nauczania języka angielskiego, który powinien realizować dydaktykę języka angielskiego, zaś magister metodyki miałby wyższe kompetencje do prowadzenia przedmiotu Podstawy dydaktyki ogólnej niż prowadzący je obecnie magister filologii angielskiej).

Kierunek nie prowadzi zajęć na odległość – pracownicy nie są jeszcze wdrażani do tej metody nauczania.

Na podstawie hospitowanych zajęć można stwierdzić, że poziom dydaktyki w wizytowanej Jednostce zróżnicowany – od bardzo dobrych po zadowalające (niektóre zajęcia w ogóle się nie odbyły, mimo iż jednostka została odpowiednio wcześniej powiadomiona o terminie wizytacji zespołu PKA; studenci zostali wcześniej powiadomieni o odwołaniu zajęć). Wyżej należy ocenić zajęcia o charakterze ćwiczeń, niżej zaś wykłady – wynika to być może z braku doświadczenia osób je prowadzących. Należałoby rozważyć zmianę formuły zajęć wykładowych na konwersatoria z uwagi na małą liczebność grup, brak doświadczenia wykładowców, oraz wyraźną potrzebę większej aktywizacji studentów, jeśli mają oni efektywnie rozwijać zakładane umiejętności językowe. Zważywszy wyjściowe kompetencje studentów należy wyrazić wątpliwość, czy zajęcia umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia w aspekcie kompetencji językowej na poziomie C1. Warto również rozważyć prowadzenie wykładów monograficznych na 3 roku studiów przez osoby o wysokiej kompetencji językowej i przedmiotowej.

- 3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

W opinii Zespołu Oceniającego – pomijając wspomniane wyżej (4.2) dysproporcje kompetencyjne w zespole KFA – jednostka prowadzi właściwą i skuteczną politykę, która sprzyja rozwojowi naukowemu i dydaktycznemu pracowników.

W jednostce wprowadzono udogodnienia finansowe i podjęto działania mające na celu wspomaganie rozwoju naukowego kadry, układające się w system wspierania aktywnie pracujących. Działania te są następujące: wprowadzenie nowych umów na krótki termin, promujących aktywność w zakresie podnoszenia kwalifikacji i zdobywania kolejnych stopni naukowych; wdrożenie systemu motywacyjnego dla pracowników, jaką jest nagroda rektora I, II i III stopnia za osiągnięcia naukowe (monografia albo awans naukowy) i dydaktyczne; wprowadzenie w ubiegłym roku dodatku motywacyjnego przyznawanego za najwyższą liczbę punktów w Arkuszu Oceny Pracownika Dydaktycznego i Naukowego na Wydziale (nagradzane najbardziej aktywne osoby z Wydziału); dofinansowanie publikacji, w szczególności rozpraw naukowych na stopień; pełne finansowanie przewodów awansowych; udzielanie urlopów naukowych; kształtowanie indywidualnego obciążenia dydaktycznego, które sprzyja odbywaniu praktyk i staży naukowych; stwarzanie dogodnych możliwości do ubiegania się o szansę uczestniczenia w stażach krajowych i zagranicznych oraz o organizację corocznych cyklicznych konferencji naukowych z różnych obszarów aktywności naukowej pracowników Katedry.

W opinii Zespołu Oceniającego te działania ze strony uczelni i jednostki przynoszą pozytywne efekty. Stabilność zatrudnienia w Katedrze oraz wsparcie ze strony uczelni sprzyjały rozwojowi potencjału naukowego kilku osób, co potwierdzają dane z lat 2009-2014, kiedy przeprowadzono 1 przewód habilitacyjny i 1 doktorat, a na rok 2015 planowana jest kolejna habilitacja. Pracownicy Katedry regularnie biorą czynny udział w konferencjach i sympozjach naukowych organizowanych przez wiodące ośrodki naukowe w kraju (Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet Adama Mickiewicza, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Wrocławski) i zagranicą (University of Lancaster, University of Leeds, University of Kent, University of Cumbria, University of Nottingham, University of Stockholm, Inter-Disciplinary Net, Oksford, University of California, Université Paris-Sorbonne) oraz wiele publikują. Są również członkami krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych. Na spotkaniu z kadrami podnoszono jednak problem niewspółmiernej do włożonego wysiłku punktacji za udział w krajowej i zagranicznej konferencji (np. za wystąpienie na konferencji organizowanej przez University of Lancaster jest tylko 1 punkt więcej niż przez Uniwersytet Łódzki) oraz punktacji za zorganizowanie konferencji w stosunku do udziału w konferencji.

Wątpliwości co do prowadzonej polityki kadrowej i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów budzi zbyt duży odsetek osób spoza środowiska anglistycznego prowadzących zajęcia na kierunku. W takich okolicznościach zasadny jest niepokój czy absolwenci kierunku zdołają osiągnąć założony poziom kompetencji językowych C1 – znaczna część zajęć prowadzona jest w języku polskim, przy czym nawet na przedmiotach kierunkowych język angielski bywa apriorycznie łączony z elementami języka polskiego, co uwidocznione jest w sylabusach (np. Wstęp do literaturoznawstwa, Literatura współczesna krajów anglojęzycznych, Język angielski dla biznesu, Gramatyka Praktyczna II, Gramatyka Praktyczna III, Podejścia do gramatyki, Studia Europejskie, Organizacja pracy tłumacza, Semantyka, semiotyka, stylistyka, Praktyka zawodowa ciągła).

Wymiana z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą wybitnie wspomaga rozwój naukowy pracowników. Jak wcześniej odnotowano, jest ona prowadzona na zasadzie udziału w konferencjach ogólnopolskich i międzynarodowych, ale również przyjmuje inne formy, np. wyjazdów gościnnych za granicę, przeprowadzanie procedur awansowych w uniwersytetach w kraju. Uczelnia podpisuje także umowy z profesorami wizytującymi i organizuje wspólne konwersatoria. W 2012 roku wspólnie z

Uniwersytetem Jagiellońskim zorganizowano kongres *International Society for Humor Studies* w Krakowie (KFA była współorganizatorem wydarzenia). Uczelnia współpracuje z wieloma placówkami zagranicznymi, w tym w Turcji, Bułgarii, Hiszpanii i Łotwie, gdzie wyjeżdżali pracownicy Katedry. Z Turcji i Bułgarii przyjeżdżali też nauczyciele akademicy, by prowadzić zajęcia na ocenianym kierunku.

Należy podkreślić także wpływ realizowanych przez Katedrę Filologii Angielskiej (i zbieżnych ze Strategią Wydziału Filologiczno-Historycznego) celów strategicznych na ogólnohumanistyczny rozwój kadry i jej świadomość zakorzenienia w środowisku. Objawiło się to dobitnie w toku spotkania Zespołu Oceniającego z pracownikami, którzy podkreślali swą rolę w kształceniu pierwszego pokolenia inteligencji, a swą misję widzieli w potrzebie nauczania swoich studentów, pochodzących głównie z zaniedbanych społecznie okolic Piotrkowa, ciekawości świata podsycanej przez cykliczne otwarte wykłady, czy nauczania ich podstawowych umiejętności cywilizacyjnych niezbędnych we współczesnym świecie. W podejmowaniu takich zadań na lokalnym rynku edukacyjnym, w przyciągnięciu tych, którzy nie mają szans studiowania w dużych ośrodkach pracownicy postrzegali swą misję kulturotwórczą.

Reasumując, należy stwierdzić, iż pracownikom Katedry Filologii Angielskiej stworzono odpowiednie warunki do wszechstronnego rozwoju.

- **(Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);**
- **(Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena);**

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura oraz kwalifikacje osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów grożą powierzchownym realizowaniem zakładanych efektów kształcenia z uwagi na przerost w zespole anglistów językoznawców oraz duży odsetek osób spoza środowiska anglistycznego.

Relacja między liczbą anglistów a pozostałymi nauczycielami akademickimi zatrudnionymi na kierunku jest niepokojąca (13:19).

2) Wymagania formalno-prawne rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370) dotyczące minimum kadrowego zostały spełnione. Relacja między liczbą nauczycieli akademickich stanowiącymi minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów jest zgodna z przepisami. Analiza obciążenia nauczycieli akademickich dydaktyką ujawnia pewne niedostosowania między ich kompetencjami dydaktycznymi a realizowanym programem i zakładanymi efektami kształcenia. Zauważono zjawisko powierzania niektórych zajęć osobom bez dostatecznych kompetencji, pomimo że w zespole są ludzie właściwie do tych zadań przygotowani.

3) Jednostka wspiera rozwój kadry naukowo-dydaktycznej i zapewnia pracownikom właściwe warunki rozwoju naukowego. Osiągnięcia naukowe i dydaktyczne kadry są okresowo oceniane. Polityka kadrowa budzi zastrzeżenia, ponieważ w jej wyniku duża część zajęć jest prowadzona w języku polskim. Wobec takiej sytuacji rodzą się istotne wątpliwości, czy absolwenci kierunku zdołają osiągnąć założony poziom kompetencji językowych C1, skoro

nawet na przedmiotach kierunkowych język angielski bywa z założenia łączony z elementami języka polskiego.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Bazę dydaktyczną Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim stanowi niewielki, lecz w ocenie pracowników funkcjonalny kampus znajdujący się przy ul. Słowackiego 114/118. Składa się on z: 1) dwóch budynków dydaktycznych: (A, gdzie znajduje się Wydział Nauk Społecznych, biblioteka, sklepik oraz księgarnia oraz B, gdzie ulokowany został Wydział Filologiczno-Historyczny); 2) budynku administracyjnego, w którym m.in. mieści się Rektorat; 3) domu akademickiego „Olimp” z dostępem do Internetu i zapleczem kulturalnym oraz sanitarno-kulinarnym (ze 172 miejscami noclegowymi w pokojach 2-osobowych z łazienkami oraz w pokojach 1- i 3-osobowych zlokalizowanych w tzw. segmentach z łazienkami; z akademika mogą korzystać studenci stacjonarni i niestacjonarni oraz kadra dydaktyczna.); 4) stadionu sportowego, na którym odbywają się zajęcia WF oraz imprezy sportowe i kulturalne.

Studenci obecni podczas spotkania z Zespołem Oceniającym pozytywnie ocenili bazę socjalną w domu studenckim, a także dostępny na kampusie bufet i stołówkę. Korzystne opinie mieli poza tym o infrastrukturze związanej z realizacją zajęć wychowania fizycznego. Podkreślali również dogodną komunikację między kampusem a miastem, w tym z węzłami komunikacyjnymi, co jest bardzo ważne dla studentów dojeżdżających, a takich w Piotrkowie Trybunalskim jest najwięcej.

Sale, w których prowadzone są zajęcia zostały dostosowane wielkością i wyposażeniem do typu zajęć: duże sale wykładowe wyposażone są w sprzęt multimedialny, mniejsze sale w sprzęt audiotelewizyjny. W jednej z sal usytuowano laboratorium językowe dostosowane do nauczania fonetyki, słuchania i mówienia. W budynku dydaktycznym A istnieją trzy sale komputerowe, gdzie można prowadzić zajęcia wymagające pracy *online*. W ocenie studentów wielkość sal i ich wyposażenie są dostosowane do wielkości grup i potrzeb studentów. Negatywną ocenę wyrazili natomiast o wyposażeniu laboratoriów, w tym w szczególności o jakości słuchawek. W ocenie studentów ich stan techniczny uniemożliwia pełny i efektywny udział w zajęciach językowych.

Budynki dydaktyczne latem 2014 roku zostały odnowione. Wszystkie budynki, dzięki wyposażeniu w rampy podjazdowe i windy, zostały dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, istnieją w nich także odpowiednio dostosowane toalety. Kilka pokoi w akademiku również uwzględnia potrzeby osób mających trudności z poruszaniem się.

Miejsce odbywania praktyk nie budzi zastrzeżeń. Pracownicy Biura Karier zajmują się nawiązywaniem kontaktów z podmiotami zewnętrznymi, które zainteresowane są przyjmowaniem studentów na praktyki. Instytucje są dobrane adekwatnie do zakładanych celów i efektów kształcenia. Wśród nich reprezentowane są szkoły publiczne, szkoły językowe i inne placówki dydaktyczne, firmy produkcyjne, biura tłumaczeń oraz placówki usługowe. Dobór firm odpowiada zatem planowi studiów skoncentrowanych na przedmiotach niezbędnych do osiągnięcia przez absolwenta kierunku wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przydatnych w przyszłej pracy tłumacza czy nauczyciela języka angielskiego.

Uczelnia w razie potrzeby pomaga studentowi w nawiązaniu współpracy z konkretną instytucją; podkreślić także trzeba, że UJK, Filia w Piotrkowie Trybunalskim nie wyraża zgody na odbywanie praktyk w instytucji, której zakres działalności nie ma związku ze studiowanym kierunkiem i specjalizacją.

Zarówno stan infrastruktury, jak i stopień współpracy Uczelni z instytucjami zewnętrznymi pozwalają bez wątpienia na dalszy rozwój ocenianego kierunku, choć pożądana byłaby większa samodzielność Filii w zakresie polityki dotyczącej charakteru i kierunku tego rozwoju. Zespołowi Oceniającemu w czasie spotkań przedstawiono cały szereg idei w tym zakresie, których jednak Filia nie może wdrażać, bowiem decyzje ostatecznie zapadają w UJK w Kielcach. Niełatwa sytuacja Filii, szczególnie pod względem finansowym, wynika również ze skomplikowanego jej położenia: są częścią Uniwersytetu działającego w województwie świętokrzyskim ale administracyjnie należą do województwa łódzkiego, co utrudnia pozyskiwanie środków finansowych.

Katedra Filologii Angielskiej do poprzedniego roku akademickiego posiadała możliwości korzystania z odrębnej czytelnicy dla Wydziału Filologiczno-Historycznego, ale obecnie w pełni korzysta z zasobów Biblioteki Uczelnianej. Wyposażenie oraz godziny otwarcia biblioteki są satysfakcjonujące dla studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym. Zwrócili oni jednak uwagę na problem wynikający z zamknięcia czytelnicy umiejscowionej w budynku, gdzie działa kierunek. Decyzja Władz Uczelni spowodowała znaczne utrudnienie dostępu do zgromadzonych zbiorów oraz wydłużyła czas oczekiwania na wypożyczenie poszczególnych pozycji. Ponadto pomieszczenie będące wcześniej czytelnicy, pomimo że jest wyposażone w stanowiska komputerowe oraz stoły umożliwiające indywidualną pracę studentom, stoi obecnie niewykorzystane. Na podstawie rozmów przeprowadzonych z kierownictwem jednostki oraz analizy sytuacji można wnosić, że ponowne otwarcie tej czytelnicy nie spowodowałoby dodatkowych obciążeń finansowych, a organizacyjnie byłoby do przeprowadzenia. Niezadowolenie studentów z decyzji Władz Uczelni było sygnalizowane m.in. przez Samorząd Studentów w pismach kierowanych do odnośnych władz, jednak petycje nie znalazły zrozumienia. Zespół Oceniający rekomenduje zatem przywrócenie działania tej czytelnicy i tym samym pełne wykorzystanie zasobów zgromadzonych w obecnie nieczynnym pomieszczeniu.

Księgozbiór Biblioteki Uczelnianej liczy (stan zbiorów na dzień 31 grudnia 2013 roku) ogółem 116 115 jednostek ewidencyjnych, w tym: 106 714 woluminów książek oraz 724 tytułów czasopism w ogólnej liczbie 7 050 woluminów. W prenumeracie bieżącej Biblioteka dysponowała ogółem 112 tytułami gazet i czasopism. Pozostałe dokumenty stanowiły 2 351 jednostek ewidencyjnych.

Zbiory biblioteki w zakresie publikacji specjalistycznych są adekwatne do potrzeb kierunku *Filologia*. Księgozbiór dla kierunku obejmuje 7278 woluminów, w tym około 1850 woluminów w dostępie prezencyjnym w Czytelnicy. Czasopisma metodyczne w języku angielskim to: 1) tytuły bieżące: *ELT Journal*, *Teachers's Magazine*, *Busines English Magazine*; 2) tytuły archiwalne: *Modern English Teacher*; *ELT Journal*; *Network: a Journal of English Language Teacher Education*; *Forum: English Teaching*; 3) inne czasopisma w języku angielskim: *Newsweek*, *The Economist*.

W razie potrzeby studenci mogą korzystać z usług Wypożyczalni Międzybibliotecznej. Studenci anglistyki, zwłaszcza na III roku studiów, często korzystają także z Biblioteki Brytyjskiej Uniwersytetu Łódzkiego oraz American Corner w Łodzi, gdyż oferują one specjalistyczne zbiory poświęcone kulturze krajów anglojęzycznych. Studenci specjalności nauczycielskiej mogą również korzystać ze zbiorów Biblioteki Pedagogicznej w Piotrkowie Trybunalskim, mieszczącej się nieopodal Uczelni.

Dostrzegalne jest, iż w miarę rozwoju technologii cyfrowych, coraz większa liczba studentów korzysta z tekstów źródłowych, podręczników i innych materiałów dydaktycznych

dostępnych *online* czy w formie *e-booków*. Czytelnicy Biblioteki mają możliwość korzystania z komercyjnych i bezpłatnych bibliograficznych i pełnotekstowych baz danych. Korzystanie z baz komercyjnych możliwe jest wyłącznie z komputerów znajdujących się w Czytelni Ogólnej.

W Bibliotece Uczelnianej zlokalizowanych jest 21 stanowisk komputerowych, w tym 1 dostosowane do potrzeb osoby niepełnosprawnej – wyposażone w oprogramowanie odczytujące zawartość ekranu, a także w skaner, który, wraz z oprogramowaniem OCR i syntezatorem mowy, umożliwia odczytywanie dostępnych w Bibliotece zasobów tradycyjnych; osoby niedowidzące mogą również korzystać z przenośnej lupy elektronicznej oraz stacjonarnego powiększalnika ekranowego. Użytkownicy biblioteki dzięki strefie bezprzewodowego Internetu mogą w niej używać własnych urządzeń mobilnych.

Biblioteka pracuje w oparciu o Zintegrowany System Zarządzania Biblioteką SOWA, który zautomatyzował większość procesów. W ramach systemu bibliotecznego funkcjonują: 1) elektroniczny katalog zbiorów on-line w dostępie lokalnym, 2) katalog zbiorów dostępny w sieci Internet.

Biblioteka posiada dostęp do:

1. katalogów centralnych (Katalog Bibliotek Rozproszonych KaRo, Katalog NUKAT, Katalog Bibliotek Naukowych PAN, Katalog FIDKAR; Katalog Bibliotek Anglistycznych POLANKA);
2. wirtualnych katalogów bibliotecznych udostępnianych poprzez strony domowe bibliotek;
3. bibliograficznych baz danych: Bazy Biblioteki Narodowej, w tym m.in. Bibliografie książek polskich, Bibliografia artykułów z czasopism polskich, a także Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych oraz Centralny Katalog Książek Zagranicznych (1975 -), Biblioteki Cyfrowe;
4. baz Ośrodka Przetwarzania Informacji: Projekty badawcze Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Nauka polska: Badania naukowe (SYNABA), Nauka polska: Rozprawy doktorskie i habilitacyjne, Nauka polska: Instytucje naukowe, Nauka polska: Społeczny ruch naukowy
5. EDUKACJA – baza bibliograficzna artykułów z czasopism;
6. baz danych udostępnianych w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki: czasopisma: ELSEVIER, SPRINGER, WILEY-BLACKWELL, NATURE, SCIENCE;
7. bazy danych: SCOPUS, WEB OF KNOWLEDGE

Materialne zasoby biblioteczne dla kierunku filologia są skromne, zaledwie zapewniają bazę niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów . Wspomaga je jednak osiągnięty przez tę placówkę poziom cyfryzacji oraz instytucje zlokalizowane w najbliższym sąsiedztwie, w Piotrkowie i niedalekiej Łodzi. Dla ułatwienia pracy dydaktycznej kadrze zatrudnionej na ocenianym kierunku oraz stworzenia jej korzystnych warunków do prowadzenia własnych badań naukowych powinno się doposażyć księgozbiór, co również podniosłoby jakość kształcenia. Zgromadzony w bibliotece księgozbiór wraz ze źródłami dostępnymi wirtualnie lepiej służyłby realizacji procesu kształcenia na kierunku studiów, gdyby w pełni wykorzystano jego potencjał, przywracając działanie czytelnicy na Wydziale; poprawiłoby to również możliwości osiągnięcia deklarowanych na kierunku efektów kształcenia.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia zapewnia bazę materialną niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Infrastruktura, jaką dysponuje Uczelnia oraz zakres jej współpracy z zewnętrznymi instytucjami jest właściwa dla realizacji procesu kształcenia na kierunku *Filologia*. Instytucje, w których odbywają się praktyki są dobrane adekwatnie do zakładanych celów i efektów kształcenia. Baza dydaktyczna spełnia także wymagania studentów. Budynki są dostosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Pewne perturbacje rodzi likwidacja czytelni na Wydziale (na petycje składane w tej sprawie przez studentów władze Uczelni nie reagowały) oraz zły stan techniczny laboratorium językowego. Wskazane jest wzbogacenie księgozbioru.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Katedra Filologii Angielskiej w Raporcie Samooceny wskazuje, że badania naukowe pracowników koncentrują się wokół następującej tematyki:

1. frazeologia oraz etymologia języka angielskiego (w szczególności angielskie biblizmy);
2. językoznawstwo kognitywne, ze szczególnym uwzględnieniem semantyki kognitywnej;
3. językoznawstwo korpusowe;
4. składnia języka angielskiego i polskiego;
5. synonimia konstrukcyjna i leksykalna;
6. procesy konceptualizacji oraz kategoryzacji pojęć w języku angielskim i polskim;
7. akwizycja języka obcego, w szczególności badania nad językiem angielskim mówionym;
8. literatura i kultura krajów anglojęzycznych XIX i XX wieku;
9. kulturowe przedstawienia szaleństwa oraz humanistyka medyczna;
10. gender studies.

Wskazanie tyłu tematów badawczych przy stosunkowo niewielkiej liczbie pracowników naukowo-dydaktycznych (2 pracowników ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 6 pracowników ze stopniem naukowym doktora, z których 4 zaliczono do minimum kadrowego) zaświadcza raczej o kontynuacji indywidualnych zainteresowań poszczególnych uczonych. Jednak dzięki długoterminowym zatrudnieniom w jednostce od 2010 roku zawiązują się zespoły badawcze oraz podejmowana jest organizacja cyklicznych konferencji naukowych, w tym również międzynarodowych. Zespoły organizowali oddolnie pracownicy, którzy chcieli razem prowadzić badania, a potem dopiero były one formalizowane. Wewnątrz zespołów prowadzono m. in. opiekę nad postępami naukowymi osób, które przygotowywały prace na stopień. Także konferencje sprzyjały rozwojowi naukowemu kadry, bo odnosiły się do obszarów ich aktywności badawczej (dotyczyły nowych kontekstów edukacyjnych w nauczaniu i uczeniu się języków obcych; kategorii humoru – w teorii, praktyce i zastosowaniu; hybrydycznych tożsamości – kwestii hybrydyczności w literaturze, języku i kulturze). Po każdej konferencji wydawane są zbiorowe monografie; po konferencjach na temat humoru wydano po dwa tomy (polski i angielski). Kilka osób legitymuje się rozpoznawalnym dorobkiem autorskim publikowanym zarówno w macierzystej uczelni, jak też w placówkach naukowych w kraju i zagranicą.

Awanse osób i wymiana myśli naukowej poświadczające dążenia do zapewnienia pracownikom warunków do rozwoju naukowego przekładają się zarazem na proces

dydaktyczny, gdyż przy intensywnym samorozwoju łatwiej jest wprowadzać nowe treści programowe. Indywidualne zainteresowania pracowników uwidaczniają się najpełniej w ramach dydaktyki przy opiece promotorskiej nad pracami dyplomowymi. Również doświadczenie zdobyte w wyniku kontaktów z badaczami z kraju i z zagranicy wpływa na sposób przekazu treści programowych w trakcie prowadzenia zajęć dydaktycznych. W Raporcie Samooceny i na spotkaniu z kadrą podkreślano szczególnie nowatorskie metody i techniki nauczania oraz kulturowo zależną interpretację dzieła literackiego.

Efekty prowadzonych badań upowszechniane są poprzez wspomniane już konferencje i wydawnictwa naukowe, a także poprzez ich rozwinięcie na odpowiednich przedmiotach dydaktycznych. Do tej pory Katedra zorganizowała pięć międzynarodowych konferencji naukowych:

1. *Nowe wyzwania w nauczaniu i uczeniu się języków obcych* (2010)
2. *Humor – teoria, praktyka, zastosowania* (2010)
3. Kongres *International Society for Humor Studies* w Krakowie (2012 – KFA była współorganizatorem wydarzenia)
4. *Hybrydyczne tożsamości. Hybrydyczność w literaturze, języku i kulturze* (2014)
5. *Języki obce i kultura: nowe konteksty edukacyjne* (2014)

W raporcie samooceny jako ważne publikacje naukowe wydane w latach 2009-2013 w Naukowym Wydawnictwie Piotrkowskim przez pracowników Katedry Filologii Angielskiej wskazano 9 pozycji. Wśród nich aż 4 były pozycjami autorskimi, a 5 zbiorowymi edycjami redagowanymi, z których 2 tytuły zostały opublikowane w polskiej i angielskiej wersji językowej. Były to: *Kody Humoru / Codes of Humour* oraz *Zrozumieć humor / Making Sense of Humour*. Pozostałe podejmowały tematykę *Kulturowego przedstawienia psychiatrii i chorób psychicznych*, *Przestrzeni kognitywnych poszukiwań: wspólnych płaszczyzn międzywyrazowych*, *Biblijnych zwrotów ich językowego statusu* oraz *Angielskiej etymologii w postaci notatnika i słowniczka*.

Brak informacji o uregulowanych formach współpracy naukowej z innymi uczelniami w Polsce, chociaż indywidualnie pracownicy współpracę taką podejmują.

Wiele z wymienionych w Raporcie Samooceny (s. 30) form współpracy międzynarodowej z uczelniami w Turcji, Bułgarii, Hiszpanii, Portugalii, Łotwy, Ukrainy Szwecji, Japonii i Egiptu jest prowadzona w ramach programu LLP-Erasmus i Erasmus+ i jest nastawiona na dydaktykę, jednak pracownicy wykorzystują te kontakty także dla nawiązania współpracy naukowej (organizacja konferencji, działalność wydawnicza). Są także podejmowane wysiłki w kierunku podpisania umowy bilateralnej z uczelnią partnerską (np. Uniwersytet w Vigo, Hiszpania). Niektóre inne inicjatywy wiążące się z organizacją procesu dydaktycznego, jak np. kontakty dotyczące praktyk zawodowych lub przygotowywany we współpracy z Uniwersytetem w Mersin International Module w Turcji projekt jednego z modułów obieralnych w programie studiów w Piotrkowie Trybunalskim (poszerzenia oferty edukacyjnej dla studentów z Turcji), również wykorzystywane są do nawiązywania osobistych więzi badawczych. W większości współpraca międzynarodowa ma zatem charakter indywidualnego współdziałania naukowego.

Do realizowanych projektów badawczych studenci nie są włączani. Nie działają też koła naukowe, bo studenci unikają takiej aktywności – jak stwierdzali pracownicy naukowo-dydaktyczni w toku spotkania z Zespołem Oceniającym – obawiając się, czy ich wiedza i kompetencje są wystarczające. Wolą oni uczestniczyć w akcjach charytatywnych i okolicznościowych, a w tym zakresie są bardzo aktywni.

W związku z tym, że w zakresie badań naukowych nie są przewidziane żadne specyficzne wymogi dla jednostek prowadzących studia pierwszego stopnia, aktywność

naukową Katedry Filologii Angielskiej uznać należy za ambitną i wykraczającą poza zwyczajowe oczekiwania.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ nie dotyczy

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.....

Aktywność naukowa jednostki przejawia się w indywidualnych badaniach jej pracowników, zawiązywaniu zespołów badawczych, organizacji konferencji oraz publikacjach indywidualnych i zbiorowych. Rezultaty prac naukowych prowadzonych na wizytowanym kierunku znajdują odzwierciedlenie w rozwoju naukowym i awansach kilku osób oraz w procesie dydaktycznym, w tym opiece promotorskiej nad pracami dyplomowymi. Doświadczenia naukowe, zwłaszcza zdobyte za granicą, inspirują kadrę do wprowadzenia zmian w programie nauczania i sprzyjają osiągnięciu efektów kształcenia zdefiniowanych dla programu kształcenia na kierunku filologia. Jednostka nie włącza studentów do prac badawczych.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów,

W opinii Zespołu Oceniającego system rekrutacji w Jednostce działa sprawnie i efektywnie. Zasady i procedury rekrutacyjne zostały opisane w uchwałach przyjętej przez Senat Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Kryteria rekrutacyjne są przejrzyste i zrozumiałe oraz nie zawierają postanowień o charakterze dyskryminacyjnym. Postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów na studia pierwszego stopnia odbywa się na podstawie wyników uzyskanych na egzaminie maturalnym, a dla kandydatów z tzw. starą maturą, na podstawie egzaminu wstępnego. Następnie wszyscy kandydaci umieszczani są na wspólnej liście rankingowej i na tej podstawie ustalane jest grono osób przyjętych.

Należy zauważyć, że zasady rekrutacji oparte na wolnym naborze nie zapewniają doboru kandydatów z punktu widzenia wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Rozmiary rekrutacji są dostosowane do potencjału dydaktycznego jednostki.

Uczelnia nie udostępnia na swojej stronie internetowej opisu struktury kwalifikacji absolwenta oraz efektów kształcenia osiąganych przez absolwentów kierunku, co może mieć negatywny wpływ na podejmowanie świadomej decyzji o wyborze kierunku studiów. Zaleca się uzupełnienie informacji dostępnych dla kandydatów o wskazane elementy.

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

W opinii Zespołu Oceniającego, a także studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym, system kształcenia na kierunku „filologia” jest zorientowany na stałe podnoszenie ich kompetencji i umiejętności oraz systematyczne pogłębianie ich wiedzy. Potwierdza to m.in. stosowanie zaliczeń etapowych, kolokwii oraz znaczny nacisk kładziony na stosowanie metod aktywizujących studentów w trakcie zajęć oraz bieżącą ocenę ich aktywności. Stosowanie ww. zasad podlega ocenie w ankiecie ewaluacyjnej. W opinii

studentów system oceny osiągnięć jest zrozumiały oraz obiektywny, co potwierdza opinię Zespołu Oceniającego.

Informacje na temat systemu weryfikacji efektów kształcenia są przedstawiane przez prowadzących podczas pierwszych zajęć; informacje te nie są jednak udostępnione w systemie *Wirtualna Uczelnia*, pomimo że zostało to zadeklarowane przez Władze Wydziału.

Zgodnie z ogólnie przyjętymi standardami, studenci przystępują do egzaminów w sesjach egzaminacyjnych, mają prawo do jednego terminu poprawkowego oraz do ubiegania się o termin dodatkowy w przypadku usprawiedliwionej nieobecności. Uczelnia umożliwia także ubieganie się o egzamin komisyjny. Studenci nie zgłosili problemów z respektowaniem tych zasad.

- 3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

Uczelnia stwarza studentom możliwość wyjazdu na wymianę międzynarodową w ramach programu Erasmus. System informowania studentów o możliwości wyjazdu w ramach tego programu działa prawidłowo, Uczelnia nie informuje jednak o innych programach wymiany, np. oferowanych studentom przez ambasady lub na podstawie porozumień rządowych. Studenci ocenianego kierunku wykazują niewielkie zainteresowanie uczestnictwem w wymianie międzynarodowej. Uzasadniają to przede wszystkim ograniczeniami finansowymi oraz obawą przed pozostawieniem dotychczasowego trybu życia. Studenci uważają również, że ich zainteresowanie byłoby zdecydowanie wyższe, gdyby uczelnia oferowała możliwość wyjazdu na uczelnię z kręgu krajów anglosaskich, co byłoby spójne ze studiowanym kierunkiem. Ponadto studenci zwrócili uwagę, że również konieczność uzupełnienia różnic programowych na uczelni macierzystej jest czynnikiem zniechęcającym do uczestnictwa w programach wymiany. Zespół oceniający rekomenduje zatem nawiązanie współpracy w ramach programu Erasmus z uczelniami z krajów anglojęzycznych (przy czym należy mieć świadomość, iż nawiązanie współpracy z uczelniami anglosaskimi jest w chwili obecnej bardzo trudne, szczególnie dla mniejszych lub mniej znanych uczelni polskich) lub umożliwienie studentom Filii w Piotrkowie Trybunalskim wyjazdów w ramach umów podpisanych przez UJK w Kielcach.

Studenci ocenianego kierunku nie mają możliwości skorzystania z innych form mobilności, w tym w szczególności w wewnątrz krajowej wymiany, np. w ramach programu MOST. Studenci deklarują zainteresowanie uczestnictwem w takim programie.

Studenci ocenianego kierunku uczestniczą w lektoratach z języka obcego nowożytnego. Zajęcia te odbywają się na zróżnicowanym poziomie. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci zwrócili uwagę na problem z poziomem zaawansowania lektoratów. Zajęcia rozpoczynają się od poziomu B1, co jest jednoznaczne z tym, że trzeba kontynuować język, którego uczyło się uprzednio w szkole średniej, samodzielne nadrobienie różnicy w krótkim czasie jest bowiem bardzo trudne lub wręcz niewykonalne. Pomimo wstępnych deklaracji ze strony Wydziału dotyczących dostępności „zajęć wyrównawczych”, zajęcia takie nie zostały zorganizowane. Studenci oceniają poziom lektoratów jako dość dobry. Studenci obecni podczas spotkania z zespołem oceniającym zadeklarowali, że wiedzą czym są punkty ECTS. Uważają, że w przypadku większości przedmiotów punkty odzwierciedlają nakład pracy niezbędny do osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

Aktywność i działania uczelni w celu umożliwienia studentom udziału w wymianie międzynarodowej należy ocenić pozytywnie, choć możliwe są w tej mierze pewne udoskonalenia. Uczelnia winna też stworzyć większe możliwości dla mobilności krajowej studentów.

- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

System pomocy materialnej

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie *Regulaminu przyznawania świadczeń pomocy materialnej studentom* (Zarządzenie nr 61/2014 Rektora UJK w Kielcach). Regulamin ten obejmuje wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 cyt. ustawy, podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu uwzględniając proporcje między stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów w sposób zgodny z art. 174 ust. 4 cyt. ustawy. Sposób przyznawania świadczeń uznany został przez studentów wizytowanego kierunku za przejrzysty oraz sprawny. Procedura przyznawania stypendiów jest zgodna z wymaganiami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Decyzje dotyczące przyznawania świadczeń pomocy materialnej zawierają wszystkie niezbędne elementy określone w art. 107 ust. 1 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego.

Jak wynika z Regulaminu, stypendia rektora dla najlepszych studentów przyznawane są w skali trzystopniowej, której co roku przypisywane są odpowiednie wartości kwotowe. Zasady przyznawania stypendium uwzględniają osiągnięcia naukowe, artystyczne i sportowe możliwe do zrealizowania w toku studiów. Jednym z wymagań jest uzyskanie średniej ocen na poziomie minimum 4,5. Uczelnia umożliwia także ubieganie się o stypendium studentom studiów I roku I stopnia na podstawie osiągnięć ze szkoły średniej.

Zasady przyznawania pomocy materialnej są studentom znane, a wszelkie potrzebne informacje związane z funkcjonowaniem systemu przyznawania pomocy materialnej mogą uzyskać w Dziekanacie oraz u członków komisji stypendialnych, w skład których wchodzi także pracownicy administracyjni.

Zarówno w ocenie studentów obecnych na spotkaniu, jak i w ocenie zespołu wizytującego, system pomocy materialnej funkcjonuje prawidłowo.

System opieki naukowej i dydaktycznej

Analiza działania jednostki oraz opinie studentów wskazują, iż system opieki naukowej i dydaktycznej działa właściwie.

Nauczyciele akademicy są dostępni w trakcie wyznaczonych konsultacji, a ich terminy są dostosowane do potrzeb studentów. W trakcie spotkania studenci potwierdzili, że wykładowcy są dla nich dostępni również poza czasem zajęć oraz wyznaczonych konsultacji, także z wykorzystaniem w tym celu poczty elektronicznej. Wymiar czasowy prowadzonych konsultacji oraz pełnionych dyżurów studenci uznali za wystarczający w stosunku do ich potrzeb. Studenci nie zgłosili także uwag dotyczących harmonogramu zajęć oraz sesji egzaminacyjnej. Studenci posiadają dostęp do wszystkich niezbędnych informacji związanych z tokiem studiów, w tym harmonogramów zajęć, terminów sesji egzaminacyjnej, kart przedmiotów (przekazywanych podczas pierwszych zajęć) oraz materiałów dydaktycznych – w ich opinii, podobnie jak w opinii Zespołu Oceniającego, informacje zawarte w sylabusach SA wystarczająco kompletne i przydatne w procesie uczenia się.

Wszystkie zajęcia w opinii studentów realizowane są zgodnie z przedstawionymi im wymaganiami, a informacje prezentowane podczas zajęć dydaktycznych korespondują z treściami wymaganymi podczas zaliczeń i egzaminów.

Regulamin studiów stwarza możliwość ubiegania się o indywidualny tok studiów lub indywidualną organizację studiów. Studenci korzystają z niej sporadycznie, ale podczas

spotkania z Zespołem Oceniającym nie zgłoszono żadnych negatywnych uwag w tym zakresie.

Zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowania są znane studentom ocenianego kierunku. Studenci mają możliwość swobodnego wyboru tematu pracy dyplomowej oraz korzystania z wsparcia promotora podczas jej przygotowywania.

Godziny otwarcia dziekanatów zostały uznane przez studentów za dostosowane do ich potrzeb. Pozytywnie oceniono kompetencje pracowników administracji.

Działalność wspierająca rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny

Uczelnia w sposób wystarczający wspiera rozwój zawodowy, kulturalny i społeczny, a pewne niedostatki w tym względzie wynikają raczej z zakłóceń organizacyjnych po stronie samorządów, niż braków w systemie.

W Uczelni w oparciu o właściwy regulamin funkcjonuje samorząd studencki. Niestety studenci Filii w Piotrkowie Trybunalskim nie uczestniczą w pracach samorządu na szczeblu centralnym ani nie mają na niego realnego wpływu. Ponadto studenci Filii w Piotrkowie Trybunalskim zadeklarowali, że nie znają wiceprzewodniczącego samorządu studenckiego ds. Filii w Piotrkowie Trybunalskim. W tym zakresie rekomenduje się podjęcie kroków umożliwiających bezpośrednią wymianę wiedzy, doświadczeń oraz zaangażowania pomiędzy Filią UJK w Piotrkowie Trybunalskim a centralą w Kielcach. Poza tym podział kompetencji oraz uprawnień pomiędzy poszczególnymi organami Samorządu Studentów jest klarowny.

Właściwy organ samorządu studentów opiniuje w formie uchwał regulamin studiów, regulamin przyznawania pomocy materialnej, a także plany i programy nauczania. Zdaniem przedstawicieli Samorządu Studenckiego władze Wydziału są otwarte na działalność studencką na Wydziale, w tym na aktywność Samorządu Studenckiego.

Liczba przedstawicieli studentów w Senacie Uczelni oraz Radzie Wydziału spełnia przesłanki art. 61 ust. 3 Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci posiadają swoich przedstawicieli również w komisjach dyscyplinarnych, zespołach zapewniania jakości kształcenia oraz innych gremiach zajmujących się kwestiami dotyczącymi studentów.

Samorząd Studencki ma zapewnione skromne, ale adekwatne do poziomu zaangażowania studentów warunki do prowadzenia swojej działalności. Zapewniony jest dostęp do sprzętu informatycznego oraz materiałów biurowych. O środki finansowe na działalność studencką przedstawiciele samorządu zwracają się do prorektora ds. filii. W ich opinii, choć środków tych jest niewiele, to pozwalają one na aranżowanie życia studenckiego. Z inicjatywy samorządu studentów odbywają się cykliczne imprezy, wigilia, akcje charytatywne, grill wydziałowy, organizowane są także Juwenalia, na które przekazywana jest specjalna dotacja.

W Uczelni działa także Akademickie Biuro Karier zajmujące się doradztwem zawodowym oraz udostępnianiem informacji o dostępnych ofertach pracy, stażach i konkursach dedykowanych studentom. Ponadto Akademickie Biuro Karier organizuje liczne warsztaty i szkolenia mające na celu kształtowanie umiejętności miękkich. Prowadzony jest także stały punkt konsultacji CV i listów motywacyjnych. Studenci ocenianego kierunku sporadycznie korzystają ze wsparcia Akademickiego Biura Karier.

Podsumowując, należy stwierdzić, że uczelnia systemowo i efektywnie wspiera studentów w sferze naukowej, dydaktycznej i materialnej, co przyczynia się do ich rozwoju naukowego, społecznego i zawodowego oraz wspomaga osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Podobne opinie wyrażali studenci w toku spotkania z Zespołem oceniającym.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zasady rekrutacji są kompleksowo uregulowane w uchwałach Senatu Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego. Regulacje te nie zawierają postanowień o charakterze dyskryminującym i są zgodne z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Rekrutacja na studia I stopnia odbywa się przede wszystkim w oparciu o wyniki z matury. Na etapie rekrutacji nie następuje weryfikacja predyspozycji do podejmowanego kierunku studiów

2) W opinii studentów system kształcenia na kierunku „filologia” jest zorientowany na ich oczekiwania oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności. W opinii studentów poziom kształcenia umożliwia im uzyskanie kwalifikacji zawodowych, pozwalających na znalezienie zatrudnienia na rynku pracy. Studenci są informowani o zasadach zaliczania przedmiotów, są im także udostępniane karty przedmiotów zawierające zasady formułowania ocen, wykaz tematów oraz literaturę.

3) Uczelnia w znacznej mierze umożliwia studentom udział w wymianie międzynarodowej, szczególnie w ramach programu Erasmus, studenci okazują jednak niewielkie zainteresowanie wyjazdami na dłuższe stypendia zagraniczne; wskazują, że zainteresowanie wzrosłoby, gdyby w ofercie znalazły się także kraje anglosaskie. Poprawy wymaga system informowania o możliwości udziału w innych formach mobilności. Studenci wiedzą, czym są i do czego służą ECTS. Uważają także, że ich przydział jest adekwatny do czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

4) Uczelnia zapewnia studentom opiekę dydaktyczno-naukową oraz odpowiednie warunki materialne. Studenci są właściwie reprezentowani w organach kolegialnych Uczelni. W opinii studentów kadra dydaktyczna jest kompetentna i pomocna, a obsługa administracyjna przyjazna. Studenci są poinformowani o możliwości ubiegania się i korzystają z pomocy ze środków Funduszu Pomocy Materialnej. Organizacje studenckie, w tym samorząd studencki otrzymują właściwe wsparcie merytoryczne i finansowe na rzecz rozwoju społecznego, zawodowego i kulturalnego studentów.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

W Uczelni został ustanowiony system zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, który obecnie funkcjonuje w oparciu o Uchwałę Nr 26/2013 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Zarządzeniem Nr 69/2013 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 8 października 2013 r. w sprawie określenia szczegółowych zadań Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia uregulowano kompetencje i zasady działania ww. komisji.

Na poziomie Wydziału Filologiczno-Historycznego funkcjonuje Wydziałowa Komisja Jakości Kształcenia, którą powołano na posiedzeniu Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach w dniu 20 września 2012 r. Kolejno na Wydziale funkcjonują: Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia oraz Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia.

Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia dla kierunku filologia został powołany 16.05.2013 roku. W jego skład wchodzi 5 pracowników Katedry i dwóch reprezentantów studentów. KZPK podejmuje szereg działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, które koncentrują się na analizie programów kształcenia pod kątem oceny efektów kształcenia oraz analizie kart przedmiotów pod kątem spójności wymagań wstępnych, metod kształcenia, nakładu pracy własnej studenta, punktów ECTS, odniesienia efektów przedmiotowych (modułowych) do kierunkowych, oraz adekwatności metod oceny. KZPK prowadzi również analizy zgodności tematów prac dyplomowych z kierunkiem studiów oraz monitoruje przestrzeganie regulaminu prac dyplomowych; Zespół podejmuje też działania na rzecz badania współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi w zakresie ustalania/ocenia programów kształcenia.

Należy podkreślić, że KZPK spotyka się cyklicznie w celu realizacji oraz ewaluacji zaplanowanych zadań – dokumentacja przedstawiona ZO wskazuje na comiesięczne, z pominięciem okresu przerwy wakacyjnej, spotkania Zespołu od momentu jego powołania. Zgodnie z hierarchiczną strukturą WSZJK, który działa w Uczelni, KZPK współpracuje z Uczelnianą Komisją ds. Jakości Kształcenia. W wyniku odbytych spotkań i konsultacji, UKJK zaleciła uelastyczenie programów kształcenia w zakresie przedmiotów fakultatywnych, przeprowadzenie szkoleń wewnętrznych w zakresie jakości kształcenia dla kadry dydaktycznej oraz zaktywizowanie studentów do udziału w pracach Komisji do Spraw Jakości Kształcenia.

Niejasna pozostaje struktura procesu decyzyjnego, w tym organy i osoby podejmujące decyzje odnoszące się do tworzenia i prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Przyjęta w Uczelni struktura wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, z jej hierarchiczną konstrukcją i częściowo pokrywającymi się ze sobą opisami zadań i kompetencji każdego z organów, nie wydaje się sprzyjać komunikacji między poszczególnymi elementami systemu.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji i rozmów z pracownikami oraz studentami Katedry Filologii Angielskiej, ZO uznał, że zarządzanie kierunkiem odbywa się w sposób scentralizowany, przy wyraźnym braku respektowania inicjatyw oddolnych. Tendencje te zauważalne są zarówno na osi macierz-filia, gdzie, jak wynika z rozmów z pracownikami, szereg rozwiązań jest narzuconych oddziałowi w Piotrkowie Trybunalskim przez Władze UJK w Kielcach, jak i w relacji studenci-KZPK, która, według studentów ocenianego kierunku jest jednostronna – słuchacze nie uczestniczą i nie uczestniczyli w tworzeniu programu kształcenia; są na uczelni obecni w charakterze konsumentów, a nie interesariuszy współtworzących środowisko. Również w relacji KZPK-pracownicy KFA zaobserwowano brak przejrzystości struktury zarządzania kierunkiem – niejasne są kompetencje koordynatorów poszczególnych modułów zarówno w odniesieniu do prowadzących przedmiot, jak i członków Komisji. W ocenianej jednostce zauważono brak procedur i/lub innej dokumentacji, służącej weryfikowaniu stopnia wdrażania zaleceń KZPK i osób oraz organów, z którymi Komisja współpracuje w ramach WSZJK w Uczelni.

Podsumowując, z przeprowadzonej oceny procesu zarządzania kierunkiem i sposobu wykorzystania jego rezultatów w celu doskonalenia kształcenia wynika zarówno brak przejrzystości systemu, jak i niska skuteczność przyjętych rozwiązań – przeprowadzane przez KZPK analizy dokumentów i monitorowanie relacji nie przekładają się na wdrożenia proponowanych rozwiązań. Należy stwierdzić, że przedstawiona sytuacja jest w dużej mierze spowodowana zarówno skomplikowaną, hierarchiczną strukturą WSZJK funkcjonującego w Uczelni, jak i specyfiką relacji między filią Uczelni w Piotrkowie Trybunalskim i jej siedzibą w Kielcach.

Oceny i analizy osiągniętych efektów kształcenia przeprowadzane są w sposób systematyczny i kompleksowy i mogłyby stanowić podstawę doskonalenia programu kształcenia. Pierwszym etapem oceny zakładanych efektów kształcenia jest zapewnienie ich zgodności z efektami kształcenia dla kierunku *Filologia* i obszaru nauk humanistycznych (oraz z obszarem nauk społecznych w przypadku specjalności *filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego*); analizie poddany zostaje również stopień uszczegółowienia efektów kierunkowych dla poszczególnych przedmiotów. Ponadto KZPK monitoruje czy efekty kierunkowe są spójne z programem nauczania oraz czy istnieje obiektywny i mierzalny sposób ich osiągnięcia; interesariusze zewnętrzni oceniają użyteczność efektów kształcenia na potrzeby rynku pracy. Kontakt z absolwentami kierunku umożliwia monitorowanie ich karier zawodowych, co również wpływa na potencjalność modyfikowania efektów kształcenia. Kolejnym sposobem oceny osiągniętych efektów kształcenia jest ich weryfikacja w trakcie odbywania przez studentów praktyki zawodowej i praktyk pedagogicznych. Prace zaliczeniowe, testy i egzaminy są oceniane w sposób spójny i mierzalny a proces dyplomowania jest ujęty w szczegółowym regulaminie. Wszystkie prace pisemne są archiwizowane przez okres 3 lat. Analiza osiągniętych efektów kształcenia przeprowadzana jest również w oparciu o wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych przez Kierownika Katedry oraz wyniki anonimowych ankiet studenckich.

Pomimo kompleksowej natury działań służących analizie efektów kształcenia, ocena efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie tej analizy, jak i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia nie jest zadowalająca. Dokumentacja dotycząca efektywności działania WSZJK na ocenianym kierunku przedstawiona ZO ma charakter opisowy i nie pozwala na ocenę jej skuteczności i wpływu przedstawionych analiz i zaleceń na modyfikację programu kształcenia. Co więcej, na podstawie rozmów z członkami KZPK i nauczycielami akademickimi zatrudnionymi w KFA, Zespół Oceniający uznał, że potencjalna efektywność systemu zapewnienia jakości kształcenia jest bardzo niska ze względu na brak świadomości wśród ww. rozmówców istoty jego działania.

Ocena przydatności systemu zapewnienia jakości kształcenia do badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi efektami kształcenia jest również niezadowalająca ze względu na szereg błędów i niespójności, które zauważono podczas analizy programu kształcenia w obrębie następujących elementów: program studiów, tabela odniesień efektów kierunkowych do efektów obszarowych oraz matryca efektów kształcenia.

Analiza zgodności programu kształcenia z oczekiwaniami rynku pracy pozwala natomiast wnioskować o większej przydatności WSZJK w tym obszarze, z zaznaczeniem, że wnioski te nie są poparte stosowną dokumentacją.

Podsumowując, dotychczasowa skuteczność systemu w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia jest niska ze względu na brak krytycznych opracowań zebranych danych, propozycji weryfikowalnych działań naprawczych oraz wniosków dotyczących ich efektywności.

System upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian nie funkcjonuje w ocenianej jednostce.

- 2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Udział interesariuszy wewnętrznych w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia oraz stopień uwzględniania ich potrzeb jest nierówny w odniesieniu do różnych kategorii interesariuszy.

Przyjęte w Uczelni rozwiązania organizacyjne i proceduralne w tym zakresie przewidują udział w komisjach uczelnianych nauczycieli akademickich, studentów, doktorantów, Kierownika Akademickiego Biura Karier, Kierownika Działu Nauczania oraz innych osób wskazanych przez Rektora Uczelni. Natomiast komisje wydziałowe i kierunkowe tworzą zwykle nauczyciele akademicy wskazani przez Dziekana i studenci wskazani przez uczelniany organ Samorządu Studentów.

W pakiecie działań rekomendowanych na rzecz doskonalenia jakości kształcenia w 2012 roku Wydziałowi Filologiczno-Historycznemu UJK w Piotrkowie Trybunalskim znalazły się m.in. szkolenia wewnętrzne w zakresie jakości kształcenia dla kadry dydaktycznej oraz działania zmierzające do zaktywizowania studentów do udziału w pracach Komisji do Spraw Jakości Kształcenia.

Nieobjęcie szkoleniami studentów może powodować ich bierny udział w pracach komisji projakościowych różnych szczebli. Zakres działań decyzyjnych i opiniodawczych podejmowanych przez studentów jest znikomy. Głównym sposobem obecności głosu studentów – przy pasywnym udziale w pracach komisji – są opinie wyrażane przez nich w trakcie dobrowolnej i anonimowej ankietyzacji przeprowadzanej drogą elektroniczną. Niestety, odsetek przystępujących do wypełnienia ankiet ciągle jest niski. Uczelnia nie prowadzi wśród studentów zorganizowanej promocji jakości kształcenia, mającej na celu włączenia studentów w budowę kultury jakości.

Analiza przeprowadzona w toku wizytacji wskazuje, iż udział studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów odbywa się głównie przez formalną partycypację ich przedstawicieli w pracach wydziałowych gremiów odpowiedzialnych za zapewnianie jakości kształcenia oraz Rady Wydziału. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wykazali niewielkie zainteresowanie kwestią jakości kształcenia.

Obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym studenci stwierdzili, iż nie posiadają informacji na temat realnego wpływu ankiet na efektywne zmiany w procesie budowania kultury jakości kształcenia, wyrażali jednak zainteresowania tą kwestią. Studenci zgłosili także, że część pytań w ankiecie oceniającej jest dla nich niezrozumiała i w związku z tym trudno udzielić na nie jednoznacznej odpowiedzi. Wskazane zatem jest dokonanie weryfikacji pytań w ankietach oceniających i zaangażowanie studentów w opracowywanie ich treści.

Powyższa analiza pokazuje, iż niezbędne jest szersze włączenie studentów w kształtowanie systemu zapewniania jakości kształcenia, bowiem w chwili obecnej ich zaangażowanie w tę sferę jest zdecydowanie niewystarczające. Sposobami aktywizacji studentów mogłyby być na przykład spotkania podsumowujące oceny dokonane w danym roku akademickim oraz zweryfikowanie treści pytań stawianych w ankietach ewaluacyjnych. Należy także zabiegać o zwiększenie świadomości i zaangażowania studentów w budowanie na kierunku kultury jakości.

Lepiej sprawa przedstawia się na poziomie kadry. Pracownicy naukowo dydaktyczni odbywają szkolenia w zakresie zapewnienia jakości kształcenia oraz ewaluacji działań je doskonalących. W trakcie takich spotkań omawia się efekty przeprowadzonej weryfikacji zakładanych efektów kształcenia oraz ich zgodności z efektami kształcenia dla kierunku filologia i obszaru nauk humanistycznych (a dla specjalności *filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego* z obszarem nauk społecznych), trafności doboru efektów kształcenia i adekwatnych do nich metod dydaktycznych. Prezentuje się też założenia spójnego i mierzalnego sposobu oceniania prac zaliczeniowych, testów i egzaminów.

W trosce o jakość kształcenia WKJK prowadzi monitorowanie obsady kadrowej zajęć dydaktycznych. Wewnętrzna kontrola jakości na poziomie Katedry obejmuje również systematyczną hospitację zajęć dydaktycznych monitorowaną przez Kierownika Katedry. Wyniki hospitacji są indywidualnie omawiane z prowadzącym zajęcia w celu zdiagnozowania ewentualnych problemów i podjęcia zmian naprawczych w sposobach prowadzenia zajęć dydaktycznych w celu uzyskania większej efektywności procesu kształcenia.

Udział interesariuszy zewnętrznych nie ma w chwili obecnej charakteru systemowego i wymaga wyższego stopnia sformalizowania i uporządkowania. W obecnym stanie prawnym interesariusze zewnętrzni mogą uczestniczyć z głosem doradczym w pracach Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Przedstawiciel interesariuszy zewnętrznych wszedł w skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia powołanej przez Dziekana i zaakceptowanej przez Radę Wydziału w dniu 20 września 2012 roku. Ponadto Kierunkowy Zespół ds. Programu Kształcenia dla kierunku filologia prowadzonego w filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim wśród wytycznych określających jego strategię działania zapisał zadanie analizowania współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi „w zakresie realizowanego/modyfikowanego/przygotowywanego programu kształcenia”. By zadośćuczynić tak określonej obowiązkowi zarządzający kierunkiem nawiązali liczne kontakty z interesariuszami zewnętrznymi, wśród których reprezentowane są szkoły publiczne, szkoły językowe i inne placówki dydaktyczne, firmy produkcyjne, biura tłumaczeń oraz placówki usługowe; kontakty te jednak mają charakter doraźny a nie proceduralny; brak dokumentacji potwierdzającej ich skuteczność.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+/-	+/-	+	+	+/-
umiejętności	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

- +** - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/-** - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) W wizytowanej jednostce działają organy odpowiedzialne za Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na poziomie uczelni, wydziału i kierunku, jednak struktura procesu decyzyjnego jest niejasna, zaś opis zadań i kompetencji każdego z tych organów nie sprzyja komunikacji między poszczególnymi elementami systemu. Dotychczasowa skuteczność systemu w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia jest niska ze względu na brak krytycznych opracowań zebranych danych, propozycji weryfikowalnych działań naprawczych oraz wniosków dotyczących ich efektywności.

2) Udział interesariuszy wewnętrznych w procesie zapewniania jakości kształcenia jest zróżnicowany: o ile udział pracowników należy uznać za wystarczający z punktu widzenia potrzeb kierunku, to udział studentów jest zdecydowanie niezadowolający: są oni w bardzo ograniczonym zakresie włączani w prace na rzecz podnoszenia jakości kształcenia. Udział interesariuszy zewnętrznych oparty na kontaktach osobistych jest pomocny, ale trudno ocenić rolę tych interesariuszy z powodu braku dokumentacji potwierdzającej ich systemowy udział w procesie zapewniania jakości kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku			X		
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	program studiów			X		
4	zasoby kadrowe			X		
5	infrastruktura dydaktyczna			X		
6	prowadzenie badań naukowych ⁴					
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości				X	

⁴ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

Analiza działania kierunku *Filologia* prowadzonego w ramach nauk humanistycznych na poziomie studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na Wydziale Filologiczno-Historycznym Filii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Piotrkowie Trybunalskim uwidacznia, iż jedynie część wskazanych w kryteriach oceny wymogów została spełniona w sposób właściwy, umożliwiający realizację zakładanych efektów kształcenia; pozostałe wymagają większej lub mniejszej korekty.

W działaniu jednostki można dostrzec wiele pozytywów. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku nawiązuje do misji i strategii rozwoju Uczelni dzięki odpowiedniej konstrukcji programu studiów oraz współpracy z placówkami oświatowymi i usługowymi, instytucjami kulturalnymi oraz firmami produkcyjnymi. Działania te pozwalają kształtować wartości wspólnotowe, postawy otwartości i tolerancji oraz rozwijać wiedzę i umiejętności służące innowacyjności i rozwojowi.

Katedra Filologii Angielskiej, prowadząca wizytowany kierunek, podejmuje działania korelujące z misją Uczelni w czterech obszarach: dydaktycznym, poprzez kształcenie młodzieży, poznawczym, poprzez prowadzenie badań naukowych i upowszechnianie ich wyników, kulturowym, poprzez promowanie współczesnych wartości życia kulturowego, odpowiadających wyzwaniom z zakresu postaw i zachowań obywatelskich, oraz etycznym, poprzez kształtowanie wzorów zachowań zgodnych z uniwersalnymi zasadami etycznymi i regułami postępowania utrwalonymi w tradycji uniwersytetów europejskich. Pracownicy są świadomi tej misji i realizują ją z osobistym zaangażowaniem.

Dostrzec można intensywne działania powiązane ze strategią jednostki w następujących obszarach: kształtowanie oferty dydaktycznej zgodnie z aktualnymi tendencjami na rynku pracy przez wprowadzenie do oferty modułu specjalnościowego *Filologia angielska z elementami translatoryki i języka biznesu*; plany poszerzenia oferty studiów podyplomowych poprzez propozycję kursu doskonalącego kompetencje czynnych nauczycieli języka angielskiego; podjęcie czynności mających na celu powołanie studiów drugiego stopnia na kierunku, szczególnie w obszarze wzmocnienia potencjału naukowo-dydaktycznego oraz intensyfikację wysiłków na rzecz propagowania mobilności przez spotkania integracyjne studentów KFA ze studentami z Uniwersytetu w Mersin (Turcja). W rezultacie można uznać, iż oferta dydaktyczna na ocenianym kierunku jest różnorodna i obejmuje zarówno treści filologiczne, ogólnohumanistyczne, jak i szczegółową wiedzę specjalistyczną, a także wykazuje tendencje rozwojowe.

Efekty kształcenia programu studiów I stopnia na kierunku *Filologia* zostały sformułowane w sposób komunikatywny i są w większości przypadków osiągalne i sprawdzalne. Jednostka stosuje wieloetapowy system weryfikacji efektów kształcenia pozwalający na ocenę stopnia osiągnięcia założonych przez program efektów kształcenia. Sylabusy poszczególnych modułów zawierają opis sposobu weryfikacji efektów realizowanych przez przedmioty, który – poza zastrzeżeniami sformułowanymi w Raporcie – jest ogólnie poprawny.

Realizowany w ocenianej jednostce program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie większości zakładanych celów i efektów kształcenia. Zakładane w programie kształcenia efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne są na ogół spójne.

Również baza kadrowa w znacznej części zapewnia właściwą realizację przyjętych efektów kształcenia. Wymagania formalno-prawne rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370), dotyczące minimum kadrowe zostały spełnione. Relacja między liczbą nauczycieli

akademickich stanowiącymi minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów jest zgodna z przepisami.

Mimo, iż – inaczej niż w przypadku UJK w Kielcach – budynki nie są nowe, trzeba zauważyć, że uczelnia zapewnia bazę materialną niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Infrastruktura, jaką dysponuje uczelnia oraz zakres jej współpracy z zewnętrznymi instytucjami jest właściwa dla realizacji procesu kształcenia na kierunku *Filologia*. Instytucje, w których odbywają się praktyki, są dobrane adekwatnie do zakładanych celów i efektów kształcenia. Baza dydaktyczna spełnia także wymagania studentów. Budynki są dostosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Należy z satysfakcją podkreślić, że – mimo braku obowiązku prowadzenia badań naukowych – jednostka wykazuje w tym obszarze dużą aktywność. Przejawia się ona w indywidualnych badaniach jej pracowników, zawiązywaniu zespołów badawczych, organizacji konferencji oraz publikacjach indywidualnych i zbiorowych. Rezultaty prac naukowych prowadzonych na wizytowanym kierunku znajdują odzwierciedlenie w rozwoju naukowym i awansach kilku osób oraz w opiece promotorskiej nad pracami dyplomowymi. Doświadczenia naukowe, zwłaszcza zdobyte za granicą, inspirują kadrę do wprowadzenia zmian w programie nauczania i sprzyjają osiągnięciu efektów kształcenia zdefiniowanych dla programu kształcenia na kierunku *Filologia*.

Generalnie, jednostka wspiera wszechstronny rozwój kadry naukowo-dydaktycznej, zapewniając pracownikom właściwe warunki rozwoju naukowego. Osiągnięcia naukowe i dydaktyczne kadry są okresowo oceniane.

Pozytywnie należy także ocenić wsparcie jednostki dla studentów w procesie dydaktycznym. System kształcenia na kierunku „filologia” jest zorientowany na oczekiwania studentów oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności; poziom kształcenia umożliwia im uzyskanie kwalifikacji zawodowych, pozwalających na znalezienie zatrudnienia na rynku pracy. Studenci są informowani o zasadach zaliczania przedmiotów, są im także udostępniane karty przedmiotów zawierające zasady formułowania ocen, wykaz tematów oraz literaturę. Uczelnia zapewnia studentom opiekę dydaktyczno-naukową oraz odpowiednie warunki materialne. W opinii studentów kadra dydaktyczna jest kompetentna i pomocna, a obsługa administracyjna przyjazna. Studenci są poinformowani o możliwości ubiegania się i korzystają z pomocy ze środków Funduszu Pomocy Materialnej. Organizacje studenckie, w tym samorząd studencki, otrzymują właściwe wsparcie merytoryczne i finansowe na rzecz rozwoju społecznego, zawodowego i kulturalnego studentów. Uczelnia w znacznej mierze umożliwia też studentom udział w wymianie międzynarodowej, szczególnie w ramach programu Erasmus.

Wymienione wyżej czynniki w sposób pozytywny wpływają na uzyskiwanie efektów kształcenia i zapewnianie możliwie wysokiej jakości kształcenia. Dla pełnej realizacji tych dwóch celów niezbędne jest jednak podjęcie skutecznych działań korekcyjnych we wskazanych niżej obszarach.

Wprawdzie jednostka deklaruje udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych – w tym studentów – w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku filologia, jednak interesariusze zewnętrzni oraz studenci i ich przedstawiciele zaangażowani są w ten proces jedynie formalnie. Z materiałów zgromadzonych w toku wizytacji wynika, że wpływ interesariuszy zewnętrznych na tworzenie programu kształcenia ogranicza się do akceptacji propozycji Uczelni. Podobnie rzecz się ma z udziałem zarówno interesariuszy zewnętrznych z otoczenia społeczno-gospodarczego, jak i wewnętrznych (studentów) we wdrażaniu i doskonaleniu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia – jest to udział

deklarowany formalnie, interesariusze ci nie byli bowiem bezpośrednio zaangażowani w kształtowanie koncepcji kształcenia na kierunku *Filologia*.

Podobnie, na podstawie analizy raportu samooceny można wywnioskować, że wpływ nauczycieli jako interesariuszy wewnętrznych na program kształcenia jest niewielki – władze KFA, w tym członkowie KZPK, koncentrują się raczej na wypełnianiu zaleceń Komisji Uczelnianej. Świadczy to o nadmiernie scentralizowanej polityce dotyczącej tworzenia programów kształcenia (np. efekty kształcenia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela według opinii pracowników ocenianej jednostki zostały „narzucone” całej Uczelni). W efekcie pracownicy mają nikły realny udział w tworzeniu programu kształcenia.

Należy podjąć kroki prowadzące do rzeczywistej aktywności i wpływu interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na kształtowanie koncepcji kształcenia oraz wdrażanie i doskonaleniu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia

Zakładane dla kierunku Filologia efekty kształcenia nie są w pełni zgodne z wymogami KRK ze względu na nieprawidłowości dotyczące przypisania efektów kierunkowych do obszaru, poziomu i profilu kształcenia. Nieprawidłowe jest wyodrębnienie dziedzin nauk i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się zakładane efekty kształcenia, tzn. przyporządkowanie obszarowi nauk humanistycznych dziedzin nauk społecznych, bez podania uzasadnienia takiej kategoryzacji. W niektórych przypadkach, odniesienie efektów modułowych do efektów kierunkowych i/lub obszarowych jest nieuzasadnione, co skutkuje wieloobszarowością kierunku. Konieczne jest uporządkowanie całego systemu zakładanych efektów kształcenia zgodnie z wymogami KRK.

Stopień realizacji zakładanych efektów kształcenia w przyjętej strukturze kwalifikacji absolwenta nie może zostać poddany ocenie, ponieważ zakładana struktura kwalifikacji absolwenta kierunku nie została przedstawiona ZO. Należy ten brak uzupełnić.

Stosowanie dwóch nieskorelowanych macierzy pokrycia efektów kierunkowych/specjalnościowych i przedmiotowych nie pozwala w pełni ustalić stopnia prawidłowości przyporządkowania efektów przedmiotowych efektom kierunkowym. Uwaga ta dotyczy w szczególności przedmiotów w obrębie specjalności nauczycielskiej. Należy dokonać ponownego przyporządkowania efektów modułowych efektom kierunkowym.

Matryca efektów kształcenia dla ocenianego kierunku nie została sporządzona zgodnie z zaleceniami KRK (np. przedstawionymi w publikacji „Jak przygotowywać programy kształcenia zgodnie z wymaganiami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego?”, autorstwa A. Kraśniewskiego (Warszawa 2011), ponieważ nie uwzględniono stopnia nasycenia efektów kształcenia. Niezbędne jest uzupełnienie tego braku.

Karty przedmiotów generalnie zostały przygotowane właściwie, zaleca się jednak pełniejsze wystandaryzowanie treści w nich zawartych.

Wprawdzie przyporządkowane poszczególnym modułom efekty kształcenia są w większości przypadków możliwe do osiągnięcia, jednakże zaleca się rewizję metod weryfikacji zakładanych efektów pod kątem przystawalności proponowanych sposobów do kategorii umiejętności i kompetencji społecznych. Zasadne jest również uściślenie puli efektów przypisanych praktykom zawodowym i pedagogicznym pod kątem ich zgodności z oczekiwaniami interesariuszy zewnętrznych.

Mimo, iż realizowany w ocenianej jednostce program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie większości zakładanych celów i efektów kształcenia, 2 efekty kierunkowe (FIL1A_W04 i FIL1A_U01) sformułowano w sposób uniemożliwiający ich osiągnięcie ze względu na odniesienie do drugiego stopnia kształcenia. Należy to skorygować.

Efekty modułowe przypisane praktykom zawodowym nie są w pełni weryfikowalne z poziomu interesariuszy zewnętrznych (oferentów praktyk), a jednocześnie nie są

konsekwentnie weryfikowane przez opiekuna praktyk. Potrzebne są korekty systemu prowadzenia i oceny praktyk zawodowych.

Wprawdzie wymagania dotyczące minimum kadrowego zostały odpowiednio wypełnione, jednak analiza obciążenia nauczycieli akademickich dydaktyką ujawnia niedostosowania między ich kompetencjami dydaktycznymi a realizowanym programem i zakładanymi efektami kształcenia. Relacja między liczbą anglistów a pozostałymi nauczycielami akademickimi zatrudnionymi na kierunku jest niewłaściwa (13:19), wymusza bowiem prowadzenie dużej części zajęć w języku polskim. Wobec takiej sytuacji rodzą się istotne wątpliwości, czy absolwenci kierunku zdołają osiągnąć założony poziom kompetencji językowych C1. Konieczne w tym względzie są odpowiednie działania korekcyjne dotyczące kwalifikacji i kompetencji zatrudnianej kadry.

Choć generalnie infrastruktura uczelni jest właściwa dla realizacji zakładanych efektów kształcenia, jednak pewne perturbacje rodzi likwidacja czytelni na Wydziale oraz zły stan techniczny laboratorium językowego; wskazane jest także wzbogacenie księgozbioru.

Wprawdzie w jednostce działają organy odpowiedzialne za Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na poziomie uczelni, wydziału i kierunku, jednak struktura procesu decyzyjnego jest niejasna, zaś opis zadań i kompetencji każdego z tych organów nie sprzyja komunikacji między poszczególnymi elementami systemu. Dotychczasowa skuteczność systemu w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia jest niska ze względu na brak krytycznych opracowań zebranych danych, propozycji weryfikowalnych działań naprawczych oraz wniosków dotyczących ich efektywności. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia należy poddać rewizji z perspektywy wymienionych wyżej niedoskonałości.

System upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian nie funkcjonuje w ocenianej jednostce; należy go wprowadzić.

Mimo pozytywów wyszczególnionych w pierwszej części podsumowania, dopiero korekty w obszarach omówionych w części drugiej pozwolą jednostce w pełni realizować założone efekty kształcenia.

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieć się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

Tabela nr 3

	Stopień spełnienia kryterium
--	------------------------------

Kryterium	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3. program studiów		X			
4. zasoby kadrowe		X			
7. wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju kierunku

Zarzuty sformułowane w raporcie powizytacyjnym odnosiły się przede wszystkim do niewystarczającego udziału interesariuszy zewnętrznych w formułowaniu koncepcji kształcenia i rozwoju kierunku oraz potrzeby zwiększenia udziału interesariuszy wewnętrznych (nauczycieli i studentów).

W odpowiedzi na raport jednostka udzieliła wyjaśnień, z których wynika, iż w latach 2011/2012 udział studentów i pracowników w opracowaniu obowiązującej obecnie koncepcji kształcenia był znaczny. Nadto jednostka podjęła konkretne kroki i decyzje proceduralne mające zwiększyć faktyczny udział interesariuszy w pracach nad rozwojem kierunku. Opracowano m. in. ujednolicone formularze listów intencyjnych i deklaracji o współpracy skierowanych do interesariuszy zewnętrznych, przeprowadzono spotkania doszkalające ze studentami i przygotowano harmonogram takich spotkań na cały rok 2015, przygotowano dla studentów kwestionariusz w sprawie profilu studiów i modułów specjalnościowych oraz ankietę potrzeb studenckich. Jednostka podjęła także kroki usprawniające dokumentację działalności interesariuszy zewnętrznych.

Wyjaśnienia przedstawione przez jednostkę uzasadniają podniesienie oceny kryterium ze „znacząco” na „w pełni”.

Kryterium 2. Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji

W odpowiedzi na raport powizytacyjny Uczelnia przedstawiła wiarygodne działania naprawcze zmierzające do pełnego wyeliminowania niejasności i uchybień dotyczących celów i efektów kształcenia. Efekty kształcenia zaczerpnięte z profilu praktycznego (FIL1_W10, FIL1A_W11, FIL1A_U11 i FIL1A_U12) zostały tak przeformułowane, by dostosować je do profilu ogólnoakademickiego. W ramach korekty istniejącego opisu

programu kształcenia podjęto działania naprawcze zmierzające do skorelowania efektów kształcenia przypisanych modułowi specjalności *filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego* z efektami kształcenia dla kierunku *Filologia* tak, aby były one w pełni zgodne z wymogami KRK i by zostały uwidocznione z matrycy wraz z zaznaczeniem stopnia ich nasycenia. Na mocy Uchwały Senatu Uczelni nr 17/2012, potwierdzonej Uchwałą 80/2014, wszystkie kierunki studiów mają wspólny moduł ogólnouczelniany. Autorzy Kart Przedmiotów w ramach tego modułu błędnie umieścili odniesienia przedmiotowych efektów kształcenia do efektów kształcenia na kierunku *Filologia*. Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia zalecił autorom ww. kart usunięcie nieprawidłowości w odniesieniach do efektów kształcenia właściwych dla kierunku *Filologia*. Karty Przedmiotów umieszczono na stronie internetowej Uczelni.

W tej sytuacji można podnieść ocenę kryterium ze „znacząco” na „w pełni”.

Kryterium 3. Program studiów.

Zarzuty sformułowane w raporcie powizytacyjnym odnosiły się do programu praktyk i systemu kontroli i zaliczania praktyk, wskazując na konieczność dostosowania kart informacyjnych praktyk do wymogów efektywnej weryfikacji efektów kształcenia. Wskazano także na zbyt duży udział przedmiotów prowadzonych w języku polskim na specjalności *filologia angielska z nauczaniem języka angielskiego*.

W odpowiedzi na raport jednostka przedstawiła nowy projekt karty informacyjnej praktyk uwzględniający weryfikację przewidzianych efektów kształcenia. Wyjaśniono także, w sposób zasadny, przyczynę stosunkowo dużego udziału zajęć w języku polskim koniecznością uwzględnienia w programie zajęć dotyczących kształcenia nauczycieli (np. psychologia, emisja głosu, etc.) i jednocześnie trudnościami (również uzasadnionymi) związanymi ze znalezieniem specjalisty, który miałby kwalifikacje merytoryczne i językowe (poziom C2 udokumentowany certyfikatem); angliści z zasady nie mają wiedzy merytorycznej, by prowadzić tego rodzaju przedmioty. Jednostka podjęła jednocześnie inicjatywę wprowadzenia angielskiej terminologii specjalistycznej do przedmiotów prowadzonych po polsku.

Wyjaśnienia przedstawione przez jednostkę uzasadniają podniesienie oceny kryterium ze „znacząco” na „w pełni”.

Kryterium 4. Zasoby kadrowe.

Zarzuty sformułowane w raporcie powizytacyjnym dotyczyły niedostosowania kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia w przydziale obciążeń dydaktycznych oraz relacji między liczbą anglistów a pozostałymi nauczycielami akademickimi zatrudnionymi na kierunku (13:19), która wymusza prowadzenie dużej części zajęć w języku polskim i budzi wątpliwości, czy absolwenci kierunku zdołają osiągnąć założony poziom kompetencji językowych C1.

W odpowiedzi na raport uczelnia udzieliła wyjaśnień dotyczących obydwu zarzutów. Z wyjaśnień tych wynika, iż niespójności dostrzeżone przez Zespół Oceniający w korelacji kwalifikacji kadry do prowadzonych zajęć dydaktycznych wynikają często z nazewnictwa stosowanego na dyplomach. Część osób ma na dyplomie wyłącznie określenie magister filologii angielskiej (bez precyzowania specjalności), część osób ma sprecyzowaną specjalność. Czasem jest to z góry narzucona specjalność metodyczna, ponieważ przez wiele

lat tylko taka była dostępna na wielu polskich uczelniach, co nie oznacza jednak, że osoba legitymująca się takim dyplomem pracowała później jako metodyk lub lektor, lub nawet że pisała pracę magisterską z metodyki. W niektórych przypadkach osiągnięte uprawnienia czy kwalifikacje zawodowe (np. tłumacz przysięgły) lub doświadczenie zawodowe (lektor języka angielskiego) nie są spójne z określonymi na dyplomie, zwłaszcza jeśli był on uzyskany kilkanaście lat wcześniej. W przypadku rdzennego użytkownika języka angielskiego dyplom *magister edukacji* nie pokrywa się z rzeczywistymi kompetencjami prowadzącego zajęcia. Również temat pracy magisterskiej obronionej przez innego magistra edukacji dotyczył analizy tekstów literackich – przedmiotu, który prowadzi na ocenianym kierunku. Nadto znaczna część pracujących w Katedrze językoznawców zajmuje się naukowo zagadnieniami z pogranicza literaturoznawstwa, kulturoznawstwa i językoznawstwa, językiem mediów, stylistyką i semiotyką, zjawiskiem humoru w języku i kulturze, kognitywistyką i psycholingwistyką, co wskazuje na interdyscyplinarny charakter ich zainteresowań (przejawem wielowymiarowości zainteresowań pracowników Katedry są publikowane przez nich prace oraz tematy referatów wygłaszanych podczas konferencji). Uznano zatem, że mają oni kompetencje do prowadzenia zajęć o różnym charakterze.

W odpowiedzi na raport wyjaśniono także, iż wszystkie osoby zatrudnione w Katedrze Filologii Angielskiej w liczbie 13 osób to tylko i wyłącznie filolodzy angielscy. Wszystkie pozostałe osoby świadczące usługi edukacyjne w ramach kierunku filologia angielska zatrudnione są w innych jednostkach. Zespół Katedry Filologii Angielskiej prowadzi 80% całości przedmiotów kierunkowych ujętych w programie kształcenia, zaś kadra dydaktyczna nie posiadająca wykształcenia kierunkowego prowadzi zajęcia w ramach modułu ogólnouczelnianego, zawierającego takie przedmioty jak, na przykład *Ochrona własności intelektualnej*, *Przedsiębiorczość*, *Kultura języka polskiego*, *BHP i ergonomia*. Część z tych osób ma styczność ze studentami tylko raz w ciągu toku studiów, prowadząc np. szkolenie biblioteczne (2 godziny).

Wyjaśnienia przedstawione przez jednostkę uzasadniają podniesienie oceny kryterium ze „znacząco” na „w pełni”.

Kryterium 8. Wewnętrzny system zapewnienia jakości.

Zarzuty dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, w sposób nieunikniony powiązane z koncepcją rozwoju kierunku, określeniem celów i efektów kształcenia oraz ich weryfikacją, dotyczyły niejasnej w niektórych aspektach struktury procesu decyzyjnego, nadmiernego scentralizowania zarządzaniem kierunkiem, braku respektowania inicjatyw oddolnych, niskiej skuteczności systemu w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia ze względu na brak krytycznych opracowań zebranych danych, propozycji weryfikowalnych działań naprawczych oraz wniosków dotyczących ich efektywności, procedur wdrażania wyników analiz Kierunkowego Zespołu ds. Programu Kształcenia, oraz niezadawalającego udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewniania jakości kształcenia.

W reakcji na raport uczelnia podjęła odpowiednie kroki mające na celu wyeliminowanie niedociągnięć. W celu usprawnienia całego systemu i podniesienie kultury jakości kształcenia po wizycie ZO podjęta została Uchwała Senatu 75/2014 w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, która wyraźniej określa cele, kompetencje, zakres obowiązków i wzajemne relacje między poszczególnymi jednostkami odpowiedzialnymi za wdrażanie i kontrolowanie wewnętrznego systemu jakości kształcenia. Podjęto decyzję o uruchomieniu dla Wydziałowego Punktu Informacyjnego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia dostępnego dla wszystkich interesariuszy, którzy

chęcią czynnie uczestniczyć w tworzeniu kultury jakości kształcenia i doskonaleniu jakości procesu dydaktycznego. Na Wydziale ogłoszono konkurs na temat wiedzy o zasadach funkcjonowania Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, który ma za zadanie dodatkowo uświadomić studentom ich kluczową rolę w zapewnianiu jakości kształcenia. W celu zwiększenia świadomości pracowników Katedry jako interesariuszy wewnętrznych w programie cyklicznych zebrań Katedry został stały punkt poświęcony bieżącym problemom związanym z zapewnieniem jakości kształcenia, przy czym znajomość systemu będzie brana pod uwagę przy okresowej ocenie pracownika. Podjęto kroki mające na celu usprawnienie monitorowania karier absolwentów oraz bardziej efektywnego przeprowadzania ankiet studenckich. Przedstawiono szczegółowy program spotkań ze studentami mającymi na celu rozwijanie w ich świadomości znaczenia kultury jakości kształcenia.

Wyjaśnienia przedstawione przez jednostkę uzasadniają podniesienie oceny kryterium z „częściowo” na „w pełni”. Dotychczasowa skuteczność systemu w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia jest niewystarczająca. Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia dla kierunku „filologia” dokonuje analiz dokumentacji, w tym programów kształcenia, kart przedmiotów, tematów prac dyplomowych oraz analiz relacji, obejmujących dostępność dla studenta pracowników naukowo-dydaktycznych i niebędących nauczycielami akademickimi, współpracę z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz udział studentów w procesie tworzenia i oceny programu kształcenia, lecz wyniki tych analiz nie są jednak uwzględniane w działaniach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i nie znajdują przełożenia na konkretne działania korekcyjne.

Reasumując, przytoczone wyżej wyjaśnienia pozwalają na oddalenie zarzutów i podniesienie oceny ze „znacząco” na „w pełni” w przypadku kryterium 1 (konceptcja rozwoju kierunku), 2 (cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji), 3 (program studiów) i 4 (zasoby kadrowe) oraz z „częściowo” na „w pełni” w przypadku kryterium 8 (wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia).